

pen

VESTNIKOV
MESEČNIK,
četrtek,
23. februar
2006,
132. številka

... nikdar
ne merjén.

Mirko Bratuša,

akademski kipar, nagrajenec
Prešernovega sklada 2006

Zgodba
z naslovnice
str. 16

N. Juhnov

Po pustu, pepelnici, 40 mučenikih, gregorjevem, jožefovem in po prvem pomladnem dnevu vas obiščem spet 30. marca. Barva bo ostala bela: namesto snega bodo zvončki.

Pen odslej na največjih evropskih letališčih!

Družine

Pravzaprav pa to, da so za isto mizo, ni nobena izjema. Pomurec leta 2005, prekmurska ikona, Vlado Kreslin iz Beltincev, je namreč tudi pri svojem ustvarjanju bolj ali manj vedno povezan s svojimi starši, s svojimi koreninami. Pentute so ujele skrajno desnega in (v tem primeru) najmlajšega Kreslina v družbi z mamo Katico in očetom Milanom. O čem so razpravljali, uradni viri molčijo, pustimo se preseñetiti s kakšnim družinskim Kreslinovim koncertom!

ovša

V svinjski krači je prihodnost!

Misliš, ka svinja nema peroti?

Jejmo zdravo 2006

Razmere so prisilile človeka, da se odpove bolnim kravam. Čas je šel naprej in se je (ta isti človek) odpovedal še bolnim piščancem, puram in kar je še perutninarskih dobrot. Zdaj so se vrnili časi naših babic, ki so prisegale na svinjsko meso – seveda v zmernih količinah. Koliko stavite, da ne bo dolgo, ko se bomo ljudje ogibali še bolnih svinj. Pa kaj – samo da je vsemogočni človek zdrav!

tekal

Bralci navdušeni nad tutami

Svet postaja globalna vas in ni čudno, da Pen pristane tudi v rokah ljudi, za katere si nikoli ne bi mislili, da bodo brali slovenske časopise. Ena najrevnejših držav, ekvatorialna KENIJA v Afriki, je poslej bogatejša za penovsko izkušnjo. Natančneje to velja za mlado družino iz KIKAMBALE ob Indijskem oceanu. 25-letni BAHATI (ime je v jeziku svahili in po naše pomeni srečni človek) ima s svojo pet let mlajšo ženo TABU že kar nekaj otrok, ki pa podobno kot večina vrstnikov v črni Afriki ne živijo v pretiranem razkošju. Nasprotno – zadnje jesensko deževno obdobje je izostalo, zato so malone brez vode. In ker starša nista zaposlena, jim pride prav vsaka, tudi najmanjša in nam nepomembna reč. Če želite, jim lahko pošljete kakšen paket z osnovnimi stvarmi, ki ste jih morda že odpisali, čisto zares, brez tutanja.

Naslov kenijske družine iz plemena Rabaji je Bahati napisal kar sam!

Vzhodna Afrika

ADDRESS

NICOLAS

BAHATI KATANA, 'I-MWAYAA

PO Box 103021

BAMBURI VIA MOMBASA

KENYA

EAST AFRICA

Mobile - 0726827511

Helena osrečila hčerko

Akcije

Boug žegnaj!

Bilo je valentinovo in takrat, pravijo, pride na dan ljubezen. Pomurska podjetnika BORIVOJ LALOVIČ (AGROSERVIS) in MATEVŽ KADIŠ (VRTNARSTVO) sta se odločila za družno akcijo. Vsi, ki so v predvalentinovem času nakupovali v cvetličarnah Vrtnarstva, so lahko izpolnili kupon in z njim čakali na srečo. Med več kot tisoč kuponi so na Murskem valu izžrebali damo, ki se je lahko s srčkastim cliom popeljala na slavnostno večerjo v gostilno LOVENJAK v Polani. Sobočanka HELENA KRANJEC (očala) je s sabo povabilo hčerko in Pentute so prepričane, da sta tako v cliu kot pri večerji uživali.

ovša

Muzika

Zdaj pa vreži mali FIS!

Rudi
uči
Urija

Znamenita pomurska glasbena skupina HALGATO BAND navdušuje staro in mlado. Ne le v regiji, ampak tudi širše. Tute so izvrtale, da je za to »kriv« njihov umetniški vodja Rudi Ringbauer, aforist, pesnik in pevec s Ptuja, sicer naše gore list.

Renault v snegu in ledu. Uslužbenec na ledu skoraj pade, reševalec volunter Boštjan R. zgrožen opazuje. Kje je voznik?

Lasnik in upravljaec avtomobila Dejan F. pristopi, uslužbenec namešča »sajlo«. Bo uspelo?

Šport

Prekmurje,
moje
Prekmurje

Zima sicer še ni reklo čisto zadnje, pa vseeno so tisti, ki se radi podijo po zelenih (pri nas še vedno travnatih) površinah, sredi priprav na novo sezono. Pričujoči fotografiji sta bolj spomin na dobre, stare čase prekmurskega žogobrca kot dokument aktualnega dogajanja, pa vendarle. Na prvi sta nekdanja igralca takratnega beltinskega prvoligaša Potrošnika, ki ju je med »žute« Marke pripeljal

takratni boss Viktor Kettler - gre za DAVIDA ADJEIA (svetlejši pulover) in ISSAHA MORO (z roko na prijateljevem ramenu). Njuna domovina že več kot desetletje ni več afriška Gana, pač pa sta postala naturalizirana Slovenca. Pentutarski fotograf ju je ujel na stadionu v Odrancih - tamkajšnji nogometaši pa so vodilni v Pomurski nogometni ligi.

Mož z žogo v roki (in s kapo na glavi) pa je prej ali slej najuspešnejši romski nogometaš, saj je z ekipo Maribora med drugim okusil tudi znamenito evropsko ligo prvakov. MARINKO ŠARKEZI sicer ostaja »Štajerec«, saj zdaj žogobrcarske veščine uči mlajše kategorije, pa vendar bi se v sedanjih krizi pomurskega nogometa gotovo našel marsikakšen klub, ki bi Marinka tudi v zrelih nogometnih letih vzel v svoje aktivne vrste.

Frbo

Champions league
for ever!

Reševanje novinarja Dejana v treh slikah

Zima

Ondan se je urednik uredništva elektronskih publikacij Podjetja za informiranje DEJAN FUJS s svojim avtomobilom vozil po najnevarnejših brezpotjih širne Sobote. Posebej pozimi je izrazito nevaren predel okrog Žute kuče. To zimo je v tej divjini v snegu obtičalo kar nekaj vozil in žal se je to zgodilo tudi Dejanu. Pentutarske fotografije pričajo o reševalni akciji, ki se je po prvih poročilih končala brez poškodb udeležencev ali materialne škode. So pa uspešno akcijo reševalci »poplaknili« v bližnjem lokalu.

foto: ovša

Število reševalcev volunterjev se množi (posebej, ker bo kmalu »poplakanje« reševalne akcije), renault je tik pred odrešitvijo. Prav tako Dejan F., ki uslužbencu sporoča, da mu je hvaležen.

Da so v stoletni slovenski gostilni Šinor v Martjancih v soboto pred valentinovim švigale amorjeve kulinarčne puščice in da je bil celoten lokal odet v »srčkasta oblačila«, so se trudili vsi pri Šinorjevih. Kuharji Alojz, Ljubica in Bojan so ponosno pozirali z eno od jedi iz bogatega po valentinovo obarvanega jedilnika, v katerem so ponujali objem, nekaj vročega in slastnega, sočni poljub zanjo in zanj ter srčno sladkanje. Slednjega se je za to priložnost posebej domislila domača hčerka Jožica. Njen je izbor ljubezenskih grižljajev, ponujen na strešniku (levo), in njena je tudi celostna podoba gostilne za valentinovo (desno).

Jure Z. FOTO

Irma B.

Za dodatno praznično razpoloženje so poskrbela še štiri dekleta Plesne šole Urška – Sandra in Teja Rupnik, Anja Kerčmar in Katja Kolarič.

Po starem kmečkem koledarju Valentin prinese ključke od korenin, pravijo mu prvi spomladin, saj ureže prvo trto.

14. februarja naj bi se ponekod pri nas ženili prvi ptički in kdor jih hoče videti, mora bos do grmovja, pa čeprav je mrzlo, kot je bilo letos.

In v zadnjem času je, menda iz Amerike, k nam prišel tudi zaljubljeni Valentin in na svojo stran pridobil vse, ki jim preskakujejo iskrice. Leta pri tem sploh niso pomembna ...

O tem smo se prepričali na enem od številnih Valentinovih plesov, kjer je toplina srčkov odgnala vse druge misli.

VALENTINOV

Do zadnjega trenutka sta delala, potem pa sta se praznične odela in sedla k enemu od omizij tudi glavna pri Šinorjevih, gospodarja Jolanda in Franc Maučec. Bila sta v družbi prijateljev iz Maribora: levo ob gospodarju je Ervin Kralj, desno ob gospodarici pa zakonca Čeme – Erika in Stane. Niso se srečali po naključju, saj so skupaj skoraj vsako sredo, ko se v Šinorjevi gostilni srečujejo člani pomurskega Rotary kluba, Stane in Ervin pa se jim kot člana starejšega mariborskega Rotary kluba z veseljem pridružujeta.

Blanka in Jože Novak sta prišla na praznovanje valentinovega z večjo družbo, na plesišču pa sta se prepustila drug drugemu in Valentinovim mislim

Šinorjevi so za valentinovo plesišču namenili velik prostor, pa ga je bilo kljub temu skoraj premalo. Valentinov ples je dotik dveh src, ki podobno mislita. Mladi in malo manj mladi so občutke zajemali z veliko žlico. Tudi po zaslugi glasbenega dueta, ki ga sestavljata Andrej in Matej.

Franc (desno) je že prepričal Franja (levo), da bo nadaljeval družinsko tradicijo. Šef in oče Franc je vesel, da ima naslednika. »Preveč srčnosti smo vložili v ta projekt, da bi ga zdaj kar prepustili naključju,« zadovoljno govori o prihodnosti družinske gostilne. »Stara je več kot dvesto let. Od družine Vezer so jo kupili Vukanovi, ženini starši, in jo poimenovali po očetu, ki je bil muzikant, natančneje 'primaš' oziroma prvi violinist v ansamblu. 'Primašu' so pri nas rekli tudi 'šinor' in to se je prijelo očeta in gostilne. Zdaj je to tudi njeno uradno ime, ki smo ga zaščitili in nam ga nihče ne more vzeti.« Zdaj sta Jolanda in Francu v zelo veliko oporo že tudi njuna otroka: sin Franjo je sommelier in odličen poznavalec vin, ki ga zanimajo evropski trendi v gostinstvu, zato precej potuje in jih redno spremlja. Hči Jožica, ki sicer pluje v pravnških vodah, pa ima zlate roke in neizmerno fantazijo, rezultate njene ustvarjalnosti pa je videti v vsakem kotičku gostilne. Zaslužijo si pohvalo!

Nazdravili so v eni najstarejših prekmurskih kleti pod Šinorjevo gostilno – par sta Tjaša Gerič (levo) in Štefan Karba-Piži (desno), v sredini pa Staša in Boris Sapač-Sančo. Piži je praznoval dvojno – valentinovo in rojstni dan. Čestitke!

Maja Benko in Branko Pongrac, ki sicer živita v Ljubljani, sta se ta večer lahko brezskrbno predajala plesu, saj je bil dveletni Peter na varnem pri dediju in babi v Soboti.

Dva od petih parov pa smo ujeli v iskrenem objemu. Nataša in Andrej Šiftar sta bila ves večer prešerno nasmejana. Obilje dobre volje pa sta okrog sebe raztresala tudi zakonca Omar - Vukan, Igor in Mateja. Za vsako valentinovo imata za to razlog: predvečer praznika pred osmimi leti je bil zanju usoden!

Prerokovanje prekmurske Ciganke, ki je predsedniku Mercatorja Zoranu Jankoviću na septembrski petek v Strukovcih gledala v dlan, se je uresničila. Rekla je takole:
»Ta veliki vas nima rad, mali vas je imel. Pazite se, nič dobro ne kaže.«

Le dober mesec za tem se je prerokba uresničila, Zoran Janković ni več prvi mož Mercatorja.

Gospod Zoran Janković, je bila Ciganka tako politično daljnovidna ali pa je naša usoda res zapisana na dlaneh?

»No, jaz v usode ne verjamem, dejstvo pa je, da se je to, kar je napovedala, res zgodilo. Z nekdanjim predsednikom, ki nas je popeljal v samostojno Slovenijo in zatem v Evropsko unijo, sva še vedno prijatelja, očitno pa je, da premieru nisem blizu. Vendar, formalni razlog moje zamenjave je sprememba lastniške strukture v Mercatorju. Novi lastniki so postavili nov nadzorni svet, imeli večino na

Prerokba se je uresničila

skupščini in nekrivdno so me zamenjali iz ekonomsko-poslovnih razlogov. To je seveda njihova legitimna pravica, ob kateri dejstvo, da je lani Mercator dosegel rekordne poslovne rezultate, očitno ni pomembno. Upravičenost se bo pokazala v prihodnosti. Rad pa bi poudaril, da je velik plus za Mercator, da so novi nadzorniki postavili na vodilna mesta ljudi, ki so otroci Mercatorja.«

Sliši se, da vam je Goričko, kjer so dnevi daljši, noči vedno mlade in čas teče počasneje, zelo pri srcu, da bi tukaj želeli kotiček zase. Si to želite tudi zato, da bi lažje pozabili, da ste kot uspešni, prodorni in zaslužni kar naenkrat za nekatere postali nepotrebni in odveč?

»Ja, najprej o Goričkem. Ta naša mala Slovenija je tako lepa ..., vendar se tega zaveš šele tedaj, ko si dalj časa odsoten. Pred kratkim sem se vrnil iz enomesečnega bivanja v Londonu, kjer sem si vzel čas za premišljevanje - o sebi, o Mercatorju, deželi ... in nad slednjo postajal vedno bolj navdušen. Tudi nad kakovostjo življenja pri nas.

Rad imam zemljo, jo čutim in vonjam. Goričko je prav gotovo ena od mojih želja, le domače moram prepričati. Pravijo mi, kaj ti bo to, ko te pa nikoli ni doma. Bi pa res rad imel majhno hišico, takšno z vodnjakom in potočkom. Če bom našel kaj takega, bom rade volje, vsaj občasno, prišel v vaše kraje.

Glede grenkega spomina, bolečine. Če bi rekel, da mi je prav to, kar se je zgodilo, ne bi bilo res. Ampak po treh

mesecih, ja, sedaj bo že toliko, se mi zdi, da je šlo že vse mimo mene. Doživel pa sem nekaj, česar ne bi verjel niti v sanjah. Namreč, od svojih sodelavcev sem se poslovil na novoletni zabavi, sedemnajstega decembra. Več kot devet tisoč nas je bilo, skupaj smo ostali do jutra. Slovo, ki sem ga doživel, in občutkov ob tem mi ne more vzeti nihče. Niti enega hudega pogleda, slabe besede, samo neka otožnost in spoštovanje. In to kljub temu, da nisem bil enostaven direktor, torej tak, ki bi nekomu gledal skozi prste, brez jasno postavljenih pravil, ki so veljala ves čas za vse. To je tisto, kar mi je dalo moč, me razžalostilo in razveselilo obenem in kar mi bo za vedno ostalo. Zelo zanimivi so tudi dobavitelji, ki so mi v času predsednikovanja očitali, da jih preveč stiskam. Sedaj mi mnogi od njih priznavajo, da sem imel prav, da sem jih nekako pripravljal na trgovanje v Evropski uniji. V ekonomiji obstaja ena beseda, ki ji dajemo premalo pomena, dostikrat na njo celo pozabimo. To je čast. Ta je predpogoj za dobro delo na uspešno načrtani poti. In če jo imaš, te takšna zgodba, ki se je zgodila meni, ne ubije.«

Mercator je Janković in Janković je Mercator. Bo držalo?

»V Mercatorju sem bil osem let, moral sem oditi v trenutku najboljših rezultatov. Ponosen sem na to, da smo v tem času uspeli pripeljati firmo v ugledno družbo petdesetih najuspešnejših podjetij srednje Evrope, še bolj pa na to, da smo postali najuglednejše podjetje doma. Obstajajo neki objektivni faktorji, ki so predpogoj za dobro trgovino. Moraš vedeti, kakšno lokacijo imaš, kakšno trgovino, kaj dela konkurenca, po svetu hodiš z odprtimi očmi. To sedaj znamo in počnemo že vsi. Bolj se mi zdi pomembno drugo, ta subjektivni faktor, ki ga lahko ustvariš in imaš ali pa ga ne ustvariš in ga nimaš nikoli. Prepričan sem, da sem z upravo, ki sem jo vodil, ustvaril kult Mercatorja. Verjeli smo v podjetje, v filozofijo slovenskega blaga. Bili smo prepričani, družili smo se in si zaupali. Tega ne moreš narediti na silo. Priti v kavbojkah in Mercatorjevi majici v nedeljo v trgovino, pogledati, poklepetati tudi nakupiti - to je tisto, kar je dajalo ton mojemu življenju. Ne govorim o tem, da je to pravi način življenja, da je to neka kakovost, to je pač moj način. Vsak pa se sam odloča o tem, kaj je njemu pomembno, kako bo živel, kaj so njegove vrednote. Sem pa prepričan, da je ta zakon, ki je sedaj v veljavi (op. avtorja - ni več v veljavi), naredil veliko škode slovenski trgovini in industriji. V Italiji se že hvalijo s porastom slovenskih kupcev za dvajset odstotkov, pa jim za to ni bilo treba narediti čisto nič - samo čakati na našo trapasto zakonodajo, da začne veljati. Leta 97 je bilo kar 55 odstotkov Slovencev po nakupih zunaj dežele in moja osnovna želja in misel takrat je bila, da jim doma ponudimo nekaj več kot imajo zunaj, da jih obdržimo. Med drugim je to pomenilo tudi odprtje trgovin ob nedeljah. Podpišem, da bo tistih pet odstotkov Slovencev, ki so še lani hodili po nakupih v tujino, letos naraslo na 25, in da so se tisti, ki so razlagali, da delavcev ne bo treba odpuščati, zmotili.«

Torej, Zoran Janković je bil Mercator in Mercator je bil Zoran Janković. Koga je to motilo in koga dejstvo, da je Mercator postal sinonim za vse trgovine, posebej pri nas v Prekmurju?

»Tega ne znam povedati, to je treba vprašati druge. Absolutno je bil ta moj vpliv moteč. Na Goričkem se je res govorilo in se še govori, da grem v Mercator, namesto, da grem v trgovino, saj drugih, razen v večjih mestih, ni. Mercator je skoraj v vsaki vasi, s trgovkami in trgovci, ki so z dušo in telesom povezani z njim.

V Ljubljani pa je zgodba drugačna. Tu niso govorili, grem v Mercator, tu so govorili grem k Zokiju. To je bila ta povezava, ki bo še nekaj časa ostala. Ščasoma pa bo to zbledelo, prihajajo novi ljudje, z novimi prijemi, novo filozofijo ... Novemu vodstvu Mercatorja želim, da bo dosegalo še boljše rezultate. Res želim samo dobro in nekateri me zaradi tega čudno gledajo. Pričakovali so morda, da bom rekel, naj jim gre slabo, da se bo videlo, kaj in kako. Je pa res, da prihaja težko obdobje za trgovino, kjer bo zelo pomembna intuicija. Občutek. Zamujena prilika v trgovini ne vrne se nobena.«

Tako kot v življenju.

»Ja, ampak v življenju odgovarja vsak zase in imaš pravico, da žrtvuješ tudi samega sebe. Sam sem v Mercatorju osem let čutil veliko odgovornost do vseh sedemnajst tisoč zaposlenih, tako kot da bi bil vsak od njih del moje družine. Pa so res bili moja družina ... Sem med redkimi srečneži, ki je imel tri družine. Prva je domača, ki sem jo imel ob sebi tako lepo spravljeno, nikoli izpostavljeno, dokler ni prišel na svet moj vnuk in z njim njegova fotografija, ki je krasila mojo pisalno mizo. Druga je Mercator, naša Mercatorjada, to sobivanje, ki je odpiralo meje in ustvarjalo novo kulturo. In tretja, živahnejša, pa zato nič manj uspešna, rokomet. Vse so se med seboj prepletale, bi rekel, da kar 24 ur na dan.«

Mercator pred in med Jankovićem in po njem. Bo tako kot v slovnici - osnovnik, primernik, presežnik?

»Mercator pred Jankovićem je najbolj zaznamoval g. Goslar, ki ga je vodil polnih osemnajst let. Za mlajše je to morda nepomembno, zame pa je bil Miran Goslar idol, gospodarski čudež. Jankovićevo obdobje poznamo, nova uprava z Žigom Debeljakom na čelu pa bo svoje pokazala.«

Rekli ste, da so otroci Mercatorja in da so postavljeni na trdne temelje.

»Ja, na izredno trdne temelje, bo pa treba hitro zidati.«

In kaj počne Zoran Janković sedaj?

»Je v fazi odločanja, kaj bo delal v prihodnje. Zdaj o tem že lahko razmišljam. Sem pa moral najprej oditi iz Slovenije, biti sam s sabo, pozabiti na zgodbo, ki se mi je zgodila, in čustveno končati 'obdobje Mercator'. To je bil prvi korak. Moj problem je namreč v tem, da tisto, kar hočem početi in kar bom počel, moram imeti zelo rad. Brez čustev in pravega čutenja pri meni ne gre. Vedno znova me presenečajo tisti, ki iščejo nov motiv še v stari službi. Jaz tega nisem počel, dokler se nisem dokončno poslovil od Mercatorja. Kakorkoli obrnemo, ta hiša je bila moja ljubezen, morda tudi obsedenost. In če ne bi tako čutil in s tem živel, tega uspeha tudi ne bi bilo. O tem sem trdno prepričan. Sedaj je nekaj ponudb, možnosti in priložnosti, ki pa jih moram prav začutiti. Ne včeraj, že zdavnaj pa sem si rekel, da bom po šestdesetem letu delal kot receptor v svojem hotelu. Torej imam še sedem let časa, ki ga bom živel v svoji novi poslovni priložnosti, da se potem lotim tega, kar sem si že davno obljubil.«

Torej je Goričko kot turistični biser vaša naslednja priložnost?

»Z vasi sem prišel, z veseljem se bom vrnil. Svetu moramo pokazati, kaj vse imamo. Morda se bo pri vas našla tudi kakšna recepcija zame.«

Toliko pozitivne energije na kupu, kot jo izžarevajo Rituperjevi iz Murske Sobote, bi našli le redko kje. V vseh preteklih letih so se naučili, da vseh dobrih stvari in svojega znanja ne ohranjajo le zase, temveč jih prenašajo in razdajajo drugim. Pozitivni pogled na življenje sta po mami Mariji, ki se že vse življenje ukvarja z glasbo, poleg tega pa je bila tudi novinarka pri glasilu soboškega podjetja Mura, ter po očetu Kolomanu, ki je bil ravnatelj, zdaj pa v Murski Soboti poroča ženine in neveste, nasledili tudi hčerki Edita in Simona. Prva je pomočnica direktorja za trženje pri zdravstveni zavarovalnici Vzajemna v Ljubljani, druga je sodniška pripravnica na sodišču v Murski Soboti.

Simona in Edita Rituper

»Naj stopijo doma na žar, če si upajo«

Izkušnje veliko pomenijo

»V bližnji prihodnosti me čaka pravosodni izpit,« je povedala Simona Rituper, ko smo jo najprej povprašali o njenem delu. Do takrat bo potrebnih še veliko delovnih ur in pridobivanja izkušenj. Za slednje lahko zapišemo, da jih Simona nima malo. Njena prva služba je bila namreč na področju regionalnega razvoja. Po študiju prava se je zaposlila na Regionalni razvojni agenciji Mura v Murski Soboti. Ker je bilo to ob vključevanju Slovenije v Evropsko unijo, je spoznala ustroj vseh evropskih institucij in se seznanila z regionalizmom, ki je še danes zelo pomemben za prihodnji razvoj naše države. »Iz tistega obdobja me vežejo lepi spomini na sodelavce. Z nekaterimi smo še danes prijatelji. Tudi k sosedom (v istem nadstropju kot Razvojna agencija Mura je namreč Območna gospodarska zbornica za Pomurje) sem včasih pokukala in moram priznati, da smo skupaj preživeli kar veliko lepih trenutkov. Takrat je bil na gospodarski zbornici zaposlen tudi sedanjí lendavski župan Anton Balažek, ki mi je dal življenjski nasvet, naj raje počakam z magistriranjem kakšno leto ali dve, saj bo s pridobljenimi delovnimi izkušnjami študij veliko lažji. In imel je prav,« se spominja let, ki jih je preživela v zgradbi v Lendavski ulici v Murski Soboti naša sogovornica, ki se je zdaj že odpravila po poti pridobivanja magistrskega naziva. V sosednji stavbi je bila takrat zaposlena tudi njena sestra Edita. Bila je pomočnica direktorja za trženje pri soboškem Triglavu in predsednica kluba Pac. Klub ima prostore v isti zgradbi, kot je Razvojna agencija Mura, in tam je postavljen velik klavir.

Grde stopnice

Medtem ko je Edita ob pomoči svoje ekipe, s katero so se resnično dobro razumeli, skrbela za odlične kulturne dogodke v Murski Soboti, med katerimi je tudi glasbeni festival, ki ga organizira Pac, je Simona svojo ljubezen do glasbe udeležila v praksi. »Prvič sem stopila v glasbeno šolo, ko sem obiskovala prvi razred. Ni trajalo dolgo, ko sem domačim jasno in glasno dala vedeti, da v glasbeno šolo ne bom več hodila, saj mi kot otroku niso bile všeč tamkajšnje stopnice,« se je nasmejala Simona. Klavir je bil potem nekaj časa na stranskem tiru v njenem življenju, vse dokler se po desetih letih ni odločila, da bo s pomočjo črnih in belih tipk znova poskušala pričarati glasbo. Čeprav njena mama Marija doma poučuje glasbo v svoji

šoli Veseli ciciban in vodi pevske zборе v Monostru in Števanovcih v Porabju ter v Beznovcih in Krogu, Simona priznava, da je bila pri učenju klavirja raje samouk. Danes igra skoraj vse zvrsti glasbe, od klasike do modernega popa. V vlogi Haidi in na klavirju je nastopila tudi na gledališkem odru, nekaj časa igrala v soboški Diani ter nastopila tudi na samostojnem koncertu, ki so ga pripravili za člane soboškega kluba Lions.

Za blagor človeka

S klubom Lions, ki je dobrodelna organizacija, je Simona Rituper v teh mesecih zelo povezana. Opravlja namreč enoletni mandat predsednice Leo kluba, katerega člani so podmladek starejših lionsov. »Dobrodelnih organizacij je kar nekaj, toda pri Leo klubu mi je všeč, da mladi delamo za blagor pomurskega človeka, predvsem za otroke. Velikokrat se namreč dogaja, da različne organizacije porabijo denar za države v razvoju, čeprav priznavam, da so ga potrebne, toda pri tem pozabijo na domačega človeka. Veliko ljudi v deželi ob Muri živi na socialnem robu. Ena od naših zadnjih akcij je bila, da smo kupili igrače otrokom, prispevali za soboški zdravstveni dom in za deklico, ki si je prvič lahko kupila nove čevlje. V klubu nas je sedemnajst, dva člana sta v pristopu. Ne živimo sicer vsi v Pomurju, toda tudi tisti, ki so trenutno doma zunaj regije, opravijo veliko dela, še posebno na ravni koordinacije s tako imenovanim Lionsovim distriktom. Simona si je veliko izkušnja za pomoč socialno ogroženim nabrala pri delu na Centru za socialno delo v Murski Soboti. Tam je bila zaposlena v referatu za skrbništvo odraslih. »Spoznala sem stiske ljudi in marsikaterega dogodka človek nikoli ne pozabi, na primer pogleda ženice, ki so jo prisilno izselili iz hiše, v kateri je preživela vse življenje, ker je bilo treba odplačati dolgove njenega sorodnika, in še in še bi lahko naštevala,« je povedala Simona. Bolj za šalo kot zares naj zapišemo, da ima Simona pri svoji dobrodelnosti domačo konkurenco. Sestra Edita je namreč članica Rotary kluba Martjanci, ki je prav tako dobrodelna organizacija. Njihova zadnja akcija je božično-novoletni paket za otroke v Trnju. Sestri se pri svojem delu dopolnjujeta, sploh pa so Rituperjevi družina, kjer so člani navezani drug na drugega in kjer sta smeh in veselje pred vsem drugim.

»Smejemo se vsako nedeljo in soboto, ko smo skupaj na kosilu. Redkokdaj se ne strinjamo, toda to so le manjši nesporazumi, ko na koncu vedno najdemo skupno rešitev,« bi lahko zatrili tako Edita kot Simona. Simona pri tem dodaja, da je bila Edita vedno tista, ki je morala v otroških letih paziti mlajšo sestro in ji včasih tudi kaj ukazati, vse dokler se slednja ni prijazno uprla. V letih študija pa je bila starejša sestra tista, ki je mamo doma prepričevala, naj Simoni ne »teži« toliko zaradi učenja, saj dobro ve, da bo sestra uspešno diplomirala, čeprav se ves čas uči pri televizorju ali glasbi.

Skladnost v življenju

Obe sestri sta obdarjeni s sposobnostjo dobre koncentracije. Simona uporablja slednjo tudi pri izvajanju reiki. Gre za starodavno metodo zdravljenja s kozmično energijo, s polaganjem rok na sebe in druge. Vsebuje starodavno človeško izkušnjo in znanje o pretoku življenjske energije. »Vse se je začelo s kitajskim tai-chijem. Veščina temelji na vajah za telo in dušo. Skladni in

Ker je bila starejša, je Edita vedno varovala Simono.

kontinuirani gibi sprostito mišice, povečajo gibčnost in boljšajo koordinacijo. Strokovnjaki pravijo, da deluje pomirjujoče in omogoča osredotočenje na um, hkrati pa blaži napetost. S Simoninim vstopom na področje alternativnega zdravljenja je povezana tudi hoja po žerjavici. »Ko je bilo do hoje mesec dni, sem bila zelo pogumna, ko se je pa približal tisti dan, ko bi morala stopiti na žerjavico, pa nisem bila več tako prepričana, da si to želim,« je povedala Simona. Na koncu pravi, da je premagala svoj ego in se uspešno sprehodila čez vročo površino. »Nekateri pravijo, da se ljudje pri hoji ne opečejo zaradi nekaterih fizikalnih lastnosti, toda če je to res, zakaj potem vsak sam doma med piknikom ne stopi na žar,« se je nasmejala Simona. Pri reiki jo čaka mojstrski izpit, večšina pa je povezana še z zdravljenjem zemlje. »Veliko komplementarnih učiteljev in šamanov opozarja, da je Prekmurje primerno za alternativno medicino,« je zatrila Simona.

Sodoben čas je zelo stresen, zato je treba najti v življenju in telesu skladnost in ravnovesje. Nekateri to počnejo z alternativnimi pristopi, drugi spet drugače. Pomembno pa je, da si ljudje pomagamo in skrbimo drug za drugega,« smo še slišali ob koncu našega pogovora, ko smo bili povabljeni tudi na večer Komedije³, ki jo pripravlja soboški Leo klub v grajski dvorani, in sicer 24. februarja ob 19.00. Izkupiček večera bo šel za dobrodelne namene.

Na fotografiji sta Simonina in Editina starša. Glasba je pri Rituperjevih vedno v ospredju.

LEGENDE

Vsi si ga lastijo,
vsi bi o njem
povedali kaj
dobrega ...

Bea Baboš Logar

Dr. Erika Klineta iz Radenc se ljudje še vedno dobro spominjajo, čeprav ga ni že več kot trideset let. Skoraj vsake ve o njem kaj povedati, največkrat gre za zgodbe o njegovih za tiste čase skoraj čudežnih ozdravitvah, o njegovih nočnih obiskih po kapelskih in drugih »bregačah« – tudi pozimi, tudi v dežju, snegu in blatu –, o njegovi prijaznosti, šaljivosti, dobroti, izjemnem zdravniškem znanju, splošni razgledanosti, o njegovem gosposkem življenju podeželskega zdravnika tudi v povojnem času, o ženi lepotic, o dveh gospodinjskih pomočnicah, sijajnih družbah, izletih, počitnicah v tujini ... Res so bili Radenci že pred vojno gosposki kraj, a večina te gospode, nekdanjih lastnikov, je po vojni izginila in uveljavila se je enakost socializma. Klinetovi pa, kot da temu niso podlegli. Skušali so živeti dalje tako kot prej in s svojim načinom življenja vzbujali radovednost, občudovanje, spoštovanje. V Radencih so predstavljali nekaj tistega, čemur danes pravimo glamur.

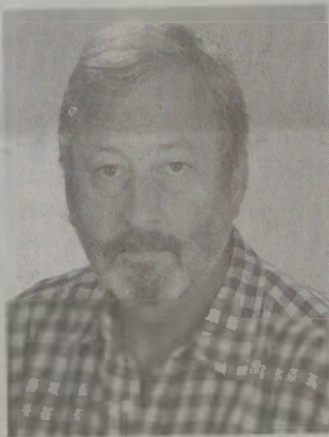
O tem pripovedujejo tudi naši informatorji, sin Elmar Kline, ki je tudi sam zdravnik, in nekaj tistih, ki so bili z dr. Klinetom povezani na različne načine. Več kot to za zdaj ni bilo mogoče zapisati, čeprav bo verjetno marsikdo rekel, zakaj niso vprašali še mene, saj bi jim povedal še marsikaj zanimivega. Doktor Kline je imel kartoteko z deset tisoč pacienti. Imel je veliko prijateljev, več znancev in vsem se je zdelo, da jim vsaj malo pripada. Če bi jih lahko povprašali o tem, bi nastala debela knjiga. Izostalo pa je tudi pričevanje hčerke Ingrid, ki je po končanem študiju v Ljubljani in nato na Dunaju ostala v tujini in se le redko vrača domov.

Dr. Elmar Kline – oče kot vzornik

Elmar Kline, tudi sam zdravnik in zobozdravnik, ki ima svojo ordinacijo v Cmureku za avstrijsko mejo, občasno pa živi tudi v Radencih, seveda pozna življenjsko zgodbo svojega očeta.

Erik Kline se je rodil 29. 9. 1909 v Šmarju pri Jelšah, njegov oče je bil takrat davčni inšpektor in direktor v Bad Radkersburgu, kjer je Erik začel hoditi v šolo. Vmes se je pojavila prva svetovna vojna, ki je spremenila marsikatero človeško usodo, tako se je tudi gospod Kline starejši po vojni preselil v Jugoslavijo, v Gornjo Radgono, Erik pa je nadaljeval šolanje na klasični gimnaziji na Ptuj, nato pa študiral medicino najprej v Ljubljani in končal v Gradcu. Ob tem je treba omeniti, da je njegova mama izhajala iz znane zdravniške družine Mulej. Njegov zdravniški staž je potekal v različnih bolnišnicah, največ v Mariboru. Po stažu je imel dvojno zaposlitev, poleti, v sezoni, je delal v radenskem zdravilišču pri gospe Šarič, pozimi pa v bolnišnici, in sicer na različnih oddelkih, tako da si je pridobil zelo široko strokovno znanje. Na začetku je stanoval skupaj z drugimi zdravniki v stavbi, kjer je danes radenski muzej, pozneje pa v Dreflakovi hiši, kjer je tudi odprl zasebno zdravniško prakso, vendar tudi dela v zdravilišču ni opustil. Zdravniško prakso je opravljal tudi med drugo svetovno vojno, zdravil je vsakogar, ki je bil potreben pomoči, ne da bi gledal na njegovo pripadnost.

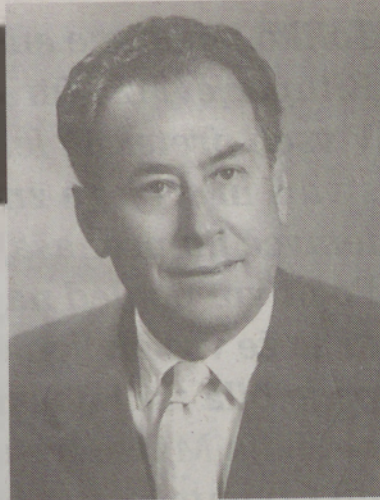
V ta čas spada tudi romantična zgodba o tem, kako sta se spoznala oče in mati. Njegova mama, tako pripoveduje Elmar Kline, je bila hčerka oskrbnika na posestvu grofa Pejačevića v Banatu, sicer pa je bila Dunajčanka – Ingeborg Fulda. Spoznala sta se tako, da je Ingeborg prišla obiskat

Dr. Erik Kline –

Dr. Erik Kline
s soprogo

sestro, ki se je zdravila v Radencih, in ko je prišla plačat račune, je bila njuna usoda zapečateni. V treh dneh sta se zaročila, kar niti ni bilo čudno, saj ljudje še danes vedo povedati, da je bila poznejša gosa Klinetova res prava lepota, takšna, kakršne vidiš le redko. Tudi Elmar se spominja, da so njegovo mammo vsi občudovali, ob neki priložnosti, ko so bili na počitnicah v Opatiji, so srečali na stopnišču pevca Iva Robića, ki je bil ob pogledu nanjo tako presunjen, da se je spotaknil in padel po stopnicah.

V zakonu sta bila izjemno srečna, leta 1953 so sezidali novo hišo, kjer je imel dr. Kline ordinacijo, laboratorij, rentgen in lekarno, v kateri mu je poleg zveste pomočnice Zefike pomagala tudi žena. Ker deset let nista imela otroka, sta lahko veliko potovala in se posvetila drug drugemu, pozneje pa, ko sta se rodila hčerka Ingrid in sin Elmar, sta se posvetila družini. Kot je razbrati iz pripovedovanja, je bil dr. Kline izjemen oče, ki ga je sin vse življenje občudoval in želel posnemati, saj pravi, da nikoli ni hotel biti nič drugega kot zdravnik, in zanimalo ga je vse, kar mu je povedal oče. Ta pa je bil, kot se spomni sin, izobražen in razgledan domala na vseh področjih in ni je bilo stvari, o kateri se ne bi znal pogovarjati ali opozoriti nanjo otroka. Tako kot vlogo zdravnika je vzel tudi vlogo očeta zelo resno. Igral je violino, klavir, harmoniko in kitaro, obvladal angleščino, nemščino, francoščino in latinsčino, in ko je bil starejši, se je tujih jezikov začel učiti na novo, če jih je pozabil.

Jožefa Kolbl in Otilija Zemljč – gospodinji pri Klinetovi družini

Klinetovi so bili za okoličane nekaj posebnega tudi zato, ker so imeli dve, včasih pa tudi tri gospodinjske pomočnice, ki so živele pri njih kot enakopravne družinske članice. Zlasti je to veljalo za Jožefa – Zefiko, ki je bila dolga leta tudi priučena zdravnikova asistentka. Njeno pripoved, ker je na žalost že umrla, smo povzeli iz knjige življenjepsov starejših občanov Med vreli, mlini in klopotci, ki jo je za knjigo zapisala Elena Zechner.

»Pri Klinetovih sem se zaposlila leta 1943. Prvih deset let sem predvsem asistiral gospodu doktorju pri njegovem delu v ordinaciji. Delati sem začela ob sedmih zjutraj. Pripraviti sem morala zdravniški pribor, na spiritem gorilniku sem sterilizirala injekcije. Pomagala sem tudi pri obsevanju in inhalacijah. Gospod doktor je tudi doma opravljal manjše operativne posege. Pri nekem takem posegu mi je naenkrat postalo slabo in vroče in sem skoraj omedlela. Tako bi zdravnik skoraj imel še enega pacienta več.

Poleg vsega dela v ordinaciji sem morala oprati tudi zdravnikov avtomobil. Nekoč smo se peljali v Maribor in smo pri Hrastovcu izgubili eno kolo, skoraj bi imeli nesrečo, a na srečo se ni zgodilo nič. Kolo pa smo izgubili zato, ker sem pri montiranju kolesa slabo privila vijake.

Ko sta se v zdravnikovi družini rodila otroka, sin in

hčerka, sem se začela ukvarjati z njima. Zdravnikova žena pa je delala v lekarni. Lekarna je bila, tako kot ordinacija, kar v hiši. Poleg varstva otrok sem še vedno obsevala paciente in opravljala še druga domača dela, kolikor mi je dopuščal čas.

Med drugo svetovno vojno je doktor Kline podnevi zdravil Nemce, ponoči pa je skrivaj pomagal partizanom. Tako smo živeli med drugo vojno v stalnem strahu.

Prosti čas sem imela v desetih letih samo ob nedeljah. Ponavadi sem se s kolesom peljala domov ali sem ostala v Radencih in odšla v kino. Kino je bil tam, kjer je bila pozneje kavarna. Včasih sem hodila v kino tudi z otrokoma, dokler nista odrasla in šla po svoje. Zanju sem skrbela kot bi bila moja.

Tilika, Otilija Zemljč, pa je h Klinetovim prišla pozneje, ko sta se rodila Ingrid in nato še Elmar. Zefika jo je prijazno sprejela, Tilika pa pravi, da jo je vedno ubogala, saj se ji je zdela pametnejša od nje. Pri hiši je bilo veliko dela, najbolj zaposlen pa je bil gotovo gospod doktor, ki je hodil spat ob dveh ponoči. Včasih bi rad šel spat prej, pa si je mislil, da bo gotovo kdo prišel ponj. Ob dveh pa je hodil spat zato, ker je domneval, da če je kdo vzdržal do dveh, bo gotovo zdržal še do jutra. Nikoli pa se ni jezil, če so ga prišli buditi sredi noči. Bil je najboljši zdravnik, kar jih je kdaj bilo, je prepričana Tilika.

Sama zase pravi, da je bila včasih kar »poredna«, ne tako resna kot Zefika. Pri hiši je delala vse, kar je bilo treba, bila pa je tudi nekakšen sel – s kolesom se je vozila na pošto, v zdravilišče, kamor je pač bilo treba kaj sporočiti. In pri tem se je seveda rada zaklepetala in prišla domov pozneje kot bi bilo treba. Nekoč jo je gospa »dobila«, ko je klepetala v parku, vendar je ni oštela. Velika skušnjava je bila tudi, ko je zvečer hodila po mleko k Veberičevim v Šratovce. Potrebovali so po tri litre mleka in treba je bilo čakati, da bo namolzeno. Medtem je kaj poklepetala, tudi kaj pomagala gospodinji, na primer obrezovati repo, tako da se je lahko vse skupaj dolgo zavleklo. Tako je nekoč prišla domov zvečer ob desetih, kuhinja pa je bila še vedno polna umazane posode. Zefika se je skoraj že jokala. Jutro se je začelo tako, da je najprej morala po žemlje, nato sta z Zefiko pospravili ordinacijo in čakalnico. Tili-

kina naloga je bila tudi, da je zjutraj oprala gospodov avtomobil, ki je moral biti vedno čist in nared za vožnjo. Doktor Kline je bil vedno priazen, oštel jo je le enkrat, ko po nočni vožnji ni očistila hudo blatnega avtomobila in je s takšnim moral naokrog. Delala je tudi na vrtu in njivah. Zefika je pospravljala in bila veliko z otrokoma, spala je v njuni sobi in ju zbujala za šolo. Umrla je pred dvema letoma in Tiliki je bilo zelo hudo, saj sta dolga leta preživeli v prijateljstvu in pri družini, kjer sta se imeli lepo. Tudi Elmarju je bilo zelo hudo, Zefika je bila zanj kot druga mama in velikokrat obišče njen grob. Tudi gospa je imela Zefiko rada in Zefika je lepo skrbela zanj, ko je hudo zbolela. Zdaj Tilika nima več prijateljev, vendar ji je še vedno lepo. Delati ji ni več treba, Elmar lepo skrbi zanj in rada se spominja nekdanjih srečnih časov, ko so bili še vsi doma, hiša pa vedno polna veselih gostov.

Zefika in Tilika pred Klinetovo hišo

Mlad zdravnik s starši

zadnji pravi podeželski zdravnik

zobe, kot je bila takrat navada, in sin je ohranil njegove klešče, zanimal pa se je tudi za živali. Ker je bil pri bolnikih tako uspešen, so se k njemu vozili celo iz Gradca. Bil je tudi porodničar, znal je topiti žolčne kamne in še marsikaj. Nobenemu ni odrekal pomoči. Vozil se je v okoliške »breg«, tudi ponoči, pa čeprav je našel le koga, ki je bil na smrt pijan. Sin Elmar ga je seveda zelo rad spremljal na obiske, in to že od svojega desetega leta. Pozneje, tam pri dvanajstih, pa ga je včasih vozil že sin, bilo je težko, dostikrat nista vedela, kako se bosta prebila skozi vse tisto blato. Elmarju ni bilo nič odveč, rad je pomagal očetu in pri manjših posegih mu je na primer podpral skledo, če je bilo treba prerezati gnojno bulo ali kaj podobnega. Kamorkoli sta prišla, povsod so ju tudi pogostili, tako da doma sploh več nista mogla jesti. Oče je velikokrat delal brez plačila, a ljudje so jima naložili vso mogočo hrano, ki je prišla prav za goste, ki jih je bilo v hiši vedno veliko.

Vendar pa so mu v šestdesetih letih ordinacijo nacionalizirali, tik pred tem, ko si je hotel narediti majhen sanatorij z desetimi posteljami za lažje primere. Oba z ženo sta morala iti delat v ambulantno, kar ga je zelo

potrlo. Nekaj časa je celo mislil, da bi odšel v Nemčijo, a ker sta otroka že hodila v šolo, je to misel opustil. Se vedno pa je ogromno delal. Ko je prišel iz službe, se je po kosilu malo spočil, nato pa šel še na kakšen obisk. Na nesrečo pa se je pri nekem bolniku nalezil hepatitisa, ki je pri njem dobil nekakšno agresivno obliko, tako da je čez nekaj mesecev umrl – 1. junija 1973, star 63 let.

Družabno življenje

Klinetovi so bili v Radencih vedno nekaj posebnega, višji razred, tudi zaradi živahnega družabnega življenja. Kot pripoveduje sin Elmar, sta bila oče in mati zelo priljubljena, gostje so se pri njih vrstili vsako soboto ali pa celo večkrat na teden pa tudi onadva sta bila kam povabljeni. Znanice sta imela povsod – v Mariboru, Ljubljani, Avstriji – in povsod sta bila dobrodošla. Dr. Erik Kline je imel različne kroge prijateljev: zdravnike in odvetnike, s katerimi so igrali bridge, pa lovce, ribiče in športnike. Njegov poseben prijatelj, pravi Elmar, pa je bil Tunek Jurjevič, kakor tudi dandanes on prijateljuje z njegovim sinom. In shranil je skoraj čisto vse, kar je ostalo po njegovem očetu, zares posebnem in izjemnem človeku.

Marija – Micika Veberič – tri generacije Klinetovih so hodile k njim po mleko

Micika Veberič, ki bo čez tri leta stara osemdeset let in živi na kmetiji v Šratovcih, se Klinetovih zelo dobro spominja. K njim so namreč dolga leta hodili po mleko, najprej starši dr. Klineta, nato njegova družina, pred dvema letoma, dokler ni zbolela, pa je mleko nosila še sama gospodinja Tiliki in sinu Elmarju vsak drugi dan.

Dr. Kline pa je bil seveda tudi njihov družinski zdravnik in večkrat ga je morala iti iskat, če je bil kdo bolan, in vedno je prišel tako rekoč v minuti. Posebno hudo je bilo, pravi Micika, ko je šlo za njenega očeta. Imel je številne bolezni, na koncu pa je dobil še vodenico. Vzeli so ga v bolnišnico v Ormož, vendar so ga kmalu odpustili, češ da mu ni več pomoči. Doktor Kline pa ga je obdržal pri življenju še devet mesecev. Očetu se je zapirala voda in doktor Kline mu je na nartu obeh nog vrezal odprtini, skozi kateri je voda lahko odtekala. Prinesel mu je tudi poseben stol, na katerem je nato ves čas napol ležal, napol sedel, da se je bolje počutil, noge pa je lahko imel podložene. Ko pa tudi to ni bilo dovolj, mu je na vsaki nogi zadaj naredil devet lukenj, da je voda spet začela odtekati. Vsak večer ali ponoči mu je prišel dat injekcijo. Na oknu je vzel ključ, si odprl in opravil svoje, tako da nam ni bilo treba vstajati.

Bil je zelo dober, priljubljen, domači človek, pravi Micika, in nič slabega ni mogoče reči o njem. Sama je bila prej zdrava in njegove pomoči ni potrebovala, ko pa ji je hčerka umrla za meningitisom, jo je potolažil, češ da po tej bolezni ne bi bila več prava in da je bolje tako. Večkrat jih je obiskal, ko sta bila otroka še mlajša – vse jima je pokazal, vsega sta se morala naučiti in videti, kako je na kmetiji. Velikokrat sta bila pri njih, Elmar pa se še zdaj včasih oglasi, ko je v Radencih.

Med zdravniki v radenskem zdravilišču (tretji z leve)

Dr. Kline (prvi z leve v drugi vrsti) s sodelavci pred zdravstvenim domom v Radencih

Družina Kline: oče Erik, mama Inge, hči Ingrid in sin Elmar

Ivica Dibelčar – iz sosednje hiše

Gospa Dibelčarjeva je dr. Klineta spoznala leta 1942, ko se je z možem preselila v Radence na njegov dom. Takrat je bil dr. Kline samski in je stanoval v Dreflakovi hiši, kjer je imel ordinacijo in lekarno, v Radencih pa so živeli tudi njegovi starši. Pozneje je sezidal hišo poleg Dreflakove, v njej zdaj živi njegov sin Elmar.

Doktor Kline, pravi gospa Ivica, je bil dober človek, razgledan in ves predan svojemu poklicu. Njegov oče je bil inšpektor v pošojilnici, mama pa je izhajala iz znane zdravniške družine. Kot zdravnik je bil zelo dober, če so ga poklicali, je šel kamorkoli, v kakršnekoli »breg«. K njemu pa so hodili z vseh strani in obravnaval je vsakega, pa naj je bil gospod ali siromak – šel je ob vsaki uri ponoči, bil je pravi domači podeželski zdravnik. Pacienta je vsega pregledal, ne tako kot danes le od daleč in nato recept. Ljudi je bilo pri njem toliko, da je bil hodnik vedno poln. Vendar so bili potrpežljivi in so vstopali lepo po vrsti.

Sicer pa so bili Klinetovi posebna družina, nekako gosposka, in tudi družili so se s sebi podobnimi. Pred hišo so imeli bazen, ker se je doktor zelo rad kopal. Z dekleti, ki so tam služila, so ravnali, kot da so njihova, niso delali razlik. Zefika, ki je pazila na otroke, je z njimi vedno hodila tudi na počitnice. Tudi njegova poroka je bila nekaj posebnega, njegova žena je bila Dunajčanka, prava lepota, spoznala pa sta se tako, da je v Radence prišla obiskat

svojo sestro, ki je bila tam na zdravljenju.

K nam, pravi gospa Ivica, je veliko hodil, mama je bila vedno bolna in pri hiši je bilo veliko otrok. Brata je še sam peljal v bolnišnico, ko se mu je razlil slepič.

Pozneje, ko smo se preselili v Radence, je zdravljal tudi moževega očeta.

Obe družini pa so povezovali tudi otroci. Dibelčarjeva Romana je bila namreč Elmarjeva sošolka in veliko so bili skupaj – včasih pri enih, včasih pri drugih. Doktor Kline je svojega otroka rad jemal seboj na hišne obiske in velikokrat se jim je pridružila še Romana, kar je bilo zanj posebnost – hodila je z njimi po »vrhovih« in se čudila, da se gospodu doktorju nič ni »grdilo«. Pri Dibelčarjevih je bilo v tistih letih splošno znano otroško zbirališče, velikokrat so sedeli zunaj na klopih in čakali na kruh z zaseko. Romana je bila navezana nanje, pravi gospa, tudi na gospoda Klineta. Že dolga leta živi v Franciji in zelo se je jokala, ko ji je mama sporočila, da je doktor Kline tako nesrečno umrl.

Zdravnik o zdravniku – dr. Ivan Kos, specialist kardiolog v Zdravilišču Radenska

Dr. Ivan Kos živi v Radencih že več kot trideset let, sem je prišel leta 1973, ko je bil dr. Erik Kline že bolan, in je kot mlad zdravnik prevzel njegovo delo in njegove paciente. Srečala sta se samo dvakrat, ko je dr. Kline prišel k njemu v ambulantno zaradi bolniškega dopusta. Kot se spominja, je nanj naredil vtis dobrega in blagega človeka, o svoji bolezni ni veliko govoril, obravnaval jo je kot poklicno nesrečo, zanimal pa se je zanj, kako se počuti kot mlad zdravnik v novem okolju.

Kmalu za tem je umrl, na pogrebu je bilo ogromno ljudi, saj so ga zelo spoštovali. Na žalost se nista mogla bolje spoznati, pravi dr. Kos, a dolgo časa je delal tako rekoč v senci velikega predhodnika, moral se je truditi in se potrjevati, ker so ga nenehno primerjali z

njim. Ljudje so ga zelo hvallili in po njihovem pripovedovanju je za paciente pokazal izjemen posluš, hodil je k njim tako dolgo, dokler jih ni ozdravil, in bolniki so imeli vanj neizmerno zaupanje. O njegovem delu pa je dr. Kos poleg pripovedovanja veliko izvedel tudi iz njegovih medicinskih kartonov, kazali so namreč, da je dr. Kline spremljal sodobno medicino in so se mladi zdravniki od njega lahko veliko naučili.

Ena njegovih posebnosti je bila protibolečinska injekcija v hrbtnico, o kateri takrat pri nas še ni bilo ne duha ne sluha, dr. Kline pa jih je za svoje paciente priskrbel v Avstriji. Na Dunaju je naredil tudi poseben podiplomski tečaj iz nevrologije, dajal je tudi blokade in nikoli ni bilo slišati, da bi mu kaj spodletelo.

Ena prva leta, ko je dr. Kos začel obiskovati svoje nove paciente po okoliških »bregih«, je vedno naletel na enak sprejem, vsi so mu razložili, kako jih je zdravil dr. Kline, in pričakovali, da bo tudi on naredil tako. Včasih, ko je imel bolj malo časa, je, da bi preprečil razpravljanje, kar skoraj že pri vratih povedal, da bo naredil vse točno tako kot doktor Kline. In še dandanes je prepričan, da je bil njegov predhodnik vreden vsega spoštovanja kot zdravnik in kot človek.

Se vedno zima

Februar je mesec, za katerega se zdi, da najhitreje mine. Najbrž zato, ker ima ponavadi le 28 dni. Kljub temu pa se mi ti februarški dnevi, ko zaradi bolezni dan za dnem ostajam doma, neznansko vlečejo. Z distance opazujem, kaj se dogaja zunaj, kako se počutijo ljudje, kaj se je sploh spremenilo, razen lista na koledarju, v primerjavi s hladnim januarjem. In me razveseli neka sobota, ki je vsa obsijana s soncem, čeprav ne smem ven, da bi se nastavila toplim žarkom. Februar je uvertura v bližajočo se pomlad ...

10. in 11. februar sta bila posebna dneva za vse devetošolce in maturante. Informativni dnevi niso kar tako! Prvi so izbirali srednje šole, maturanti pa so z vlaki, avtobusi in avtomobili drli v Ljubljano, Maribor, nekateri celo na Primorsko. Za dva dni so tako vsa univerzitetna mesta postala mesta mladih, ki so preplavili ne le hodnike fakultet, ampak tudi ulice, javna prevozna sredstva, trgovine, gostilne ... Predavalnice pa so bile premajhne, ker se je v njih gnetlo tistih, ki so dremali, in tistih malih zagriženih možgančkov, ki so že pred vpisom na fakulteto skušali aktivno sodelovati in izpraševati.

Jukebox

Boška, voditelja dobro znanega Jukeboxa, najbrž poznate vsi (ali vsaj večina), če pa ste se spraševali, kdo je »kelnar« Jožko, ki mu pomaga pri njegovih oddajah, ko se te dogajajo v soboški Zvezdi, vam zdaj ponuja odgovor (na sliki)! Jožko je stregel pijačo in izpolnjeval glasbene želje tudi na zadnjem Jukeboxu pri Zvezdi, kjer sta se zbranim in poslušalcem radia Murski val s pomočjo Boštjana Rousa predstavili skupini Boardwalk casino in M12. Naslednjič Jukebox že 28. februarja!

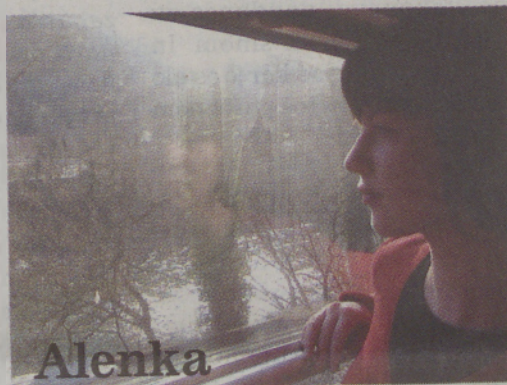
Valentinovo

Medenjaki je lahko ravno pravšen poklon, ko želimo nekomu ostati v sladkem spominu. Ampak podarite takšnega, ki se ga da jesti.

Drsanje

Sprva sem malce previdno stopila na zaledenelo jezero, ki se ga bojim že od otroštva, ko se je zlomil led in sem padla v ledeno hladno vodo. Ampak zdaj me je kar hitro prevzela otroška razigranost in nisem mogla ostati ravnodušna ob pogledu na zimsko idilo, ki tokrat ni bil le lep zasnežen park, temveč otroški smeh in rdeča lička. Kako malo je potrebno, da se nasmehnemo in preprosto uživamo v drsanju in padcih. Ni lepšega. In ugotovila sem, da se včasih splača, da gre osel dvakrat na led.

Bencak iz Murska Sobote:

»Mejsec februar mi vedno hitro mine, zato ka je tak kratki. V tej dnevaj mo mogla sprejeti nekaj pomembnih odločitev, zato je moguče se fkuper malo stresno. Moren se odločiti, ka mo šla študejrat. Je pa lejpa stvar v februaru valentinovo, gda ljubeljinim oseban podarimo male pozornosti.«

Bujta repa

Kam enkrat na leto derejo vsi prekmurški študenti in vsi, ki vedo, da se znajo Prekmurci najbolj zabavati? Na Bujto repo seveda! Tradicionalna »žurka« vseh zabave željnih je 15. februarja v festivalno dvorano v Ljubljani spet privabila množico mladih – zaradi dobro izbranih nastopajočih (Vlado Kreslin in Mali bogovi, Mlada Beltiška banda, Boardwalk casino, Moira, DJ Berti), odlične bujte repe in kopice vrstnikov. Dobra zabava pa seveda da tudi zagon za nove šolske/študijske podvige! :-). Fotografijo je naredila Tanja Zrinski.

FEBRUAR

Medtem ko je Staša doma počivala in krepila svoj imunski sistem, so mene zvalili na sprehod prvi sončni žarki in zimski osvežujoči zrak. Začela sem razmišljati o tem, da imamo vse mogoče praznike in dneve, namenjene ženam, materam, boju proti kajenju, drogam, pretiranemu seksu (upam, da ta še ne obstaja), in tako ni izostal niti dan zaljubljenec.

In takrat v mestu nastane prava gneča. Vozniki postanejo zamišljeni, dekleta pa se sanjavo nasmihajo fantom, ki so jih »podkupili« z vrtnicami.

Zakaj moramo biti ravno na ta dan rezervirano zaljubljeni? Raje se ljubimo vse leto. Kupimo vrtnico kakšen dan prej, saj višja cena za valentinovo ne pomeni, da bomo imeli več uspeha pri osvajanju. Ampak res ne smemo pozabiti, da je lepo, če se včasih spomnimo in z majhnimi pozornostmi razveselimo nekoga, ki nam je pri srcu.

In ne mislite, da ni nikogar, ki bi mu včasih misli ušle k vam. Malenkosti, ki se vam zdijo samoumevne, lahko nekomu veliko pomenijo. Zakaj je samoumevno, da vam

sošolec vedno znova pusti, da prepisete domačo nalogo, vam prijazni mehanik zastoj zamenja gumo, vam mična sosedja prostovoljno zalije rože, se vaša sodelavka z vami želi vedno peljati v dvigalu?

Mogoče pa bi morali biti pozornejši na stvari, ki se vam dogajajo pred nosom. Ne pustite, da vse odide mimo vas. Podarite sošolcu v zameno čokoladico, zahvalite se mehaniku, povabite sosedo na kavo in sami pritisnite gumb »stop« v dvigalu.

Za konec si bom sposodila besedilo Adija Smolarja, ki mi je zelo všeč in se mi zdijo vse druge besede odveč.

»Daleč, daleč je za naju pomlad, leta prinesla so jesen.

Daleč, ko dekletu sem govoril: »Rad te imam.«

In ko bil jaz fant sem njen.

Daleč, daleč je za naju pomlad, mi za mladostjo je hudo.

A ne bi hotel sam postati spet mlad, raje star sem, star in z njo.«

Vabimo vas k sodelovanju!

Vsak mesec v Penovih utrinkih objavimo tudi fotografijo, ki nam jo pošljete vi, naši bralci!

Pošiljajte nam fotografije, ki so nastale v tekočem mesecu, in k fotografiji pripišite svoj komentar.

Avtorja fotografije, ki jo bomo izbrali, bomo tudi nagradili. Svoje utrinke meseca pošljite po elektronski pošti na utrinki@gmail.com ali na naslov:

Podjetje za informiranje Murska Sobota, d. d.
»Penovi utrinki«

Ulica arhitekta Novaka 13
9000 Murska Sobota

Ekstremna zimska nočna orientacija

Vprašanje za deset milijonov tolarjev: Kaj ste počeli v soboto zvečer? A. V kinu gledali Spielbergov München. B. Na televiziji spremljali oddajo Hri-bar, še preden jo bodo menda ukinili. C. Bili v popolni temi in blatu do kolen na strelišču v Mačkovcih. D. Se mastili z domačimi klobasami in z družbo razglabljali o olimpijskih igrah. Ker ste zasilne izhode že porabili, vam svetujejo, da ne odgovarjate na vprašanje in poberete

do zdaj prisluženi denar, saj je pravilni odgovor C. Da, z Zaunekerjem sva počela natanko to: bila na strelišču v Mačkovcih.

Nagrada je, če preživiš

Sicer sva se prvo debelo uro prepirala, kdo je kriv, da stojiva v popolni temi in povrh vsega še v blatu. Za nameček ni bilo niti signala na mobilnem telefonu, da bi si lahko krajšala čas s pošiljanjem kratkih sporočil. V situaciji, ki je ne bi privoščil nikomur, sem se spraševal le eno: Kje je tisti Spock iz Zvezdnih stez, ki bi me »prežarčil« – na primer – na peščeno plažo, kjer bi imel v ustih kubanko in ob sebi Kubanko, ali na safari v prostrane afriške ravnine. Mimogrede: razmišljam, da bi v mesečni obračun začel pisati, da gre za sobotno oziroma nedeljsko delo. Mi je pa bilo malo lažje, ko je »foto služba« (»... dobro bi bilo, da greva malo prej, kakor si se ti zmenil ...«) priznala, da je kriva, ker sva šla tako zgodaj.

In ko se je ob sedmih – kot sva se dogovorila – s svojim džipom skozi blato in sneg komaj prebil do strelišča Dani, prvi mož ekstremne orientacije pri nas, mi je bilo še lažje: »foto službo« sem premagal tudi v debati, do koder bi šel po blatu službeni clio. »Saj ne moreš verjeti, kakšno blato,« sem ujel, medtem ko je stopil na (realna) tla, Danijevo opazko. Nemudoma se ga stisnil v kot – priznam, če bi se spopadel z njim, bi me pošteno premikastil s svojimi mišicami – in mu ukazal, da mi v minuti pojasni bistvo ekstremne zimske nočne orientacije.

»Tekmuje devet ekip. Opraviti morajo s 25 kilometrov dolgo progo, na kateri so kontrolne točke: streljanje z malokalibrsko puško, paintball, reševanje ranjenca, kurjenje ognja, porivanje avta, nošenje hloda ... Pričakujemo, da bodo progo premagali v petih urah. Razmere so prave. Pri organizaciji nam je na pomoč priskočila policija,« zdiktira Dani. »Blato je torej pravo?« »Da, blato je pravo. Boljših razmer si nismo želeli,« dobim potrditev glede težkih razmer.

Start na progi je bil ob šestih zvečer pri nekdanjem prehodnem domu za tužce v Vidoncih. Skozi kontrolne točke je proga tekla od Grada mimo Prosečke vasi do Mačkovca in nazaj v Vidonco. Poenostavimo: ekipe – pretežno so bile iz Slovenske vojske – so na progi združile teorijo in prakso z iznajdljivostjo in vzdržljivostjo. Kako enostavno se sliši, mar ne?

Med čakanjem prvih tekmovalcev, da se spopadejo s točko progo preživetja, se med nama in spremljevalci ekip razvije debata. Prav nič nismo tarnali nad blatom in izrednimi razmerami v mačkovskem gozdu, temveč smo podrobno predelali aktualno politično stanje in pobude očeta naroda Drnovška ter s termovizijo »izsledili« prsato blondinko. Nemalo smeha pa je med nas prinesel spremljevalec, ki se je vrnil s proge in dejal, da so ga ustavili domačini, češ videli smo ljudi, ki tečejo po temi in ki se jim glave vijolično svetijo. Kot da so marsovci (beri: komercialne televizije poneumljajo), bi mu najbrž še vedeli povedati, če jih ne bi prekinil in razložil, za kaj sploh gre. In za kaj – za vruga – res sploh gre in kakšna je nagrada za zmagovalce? »Nagrada je, če živ prideš do cilja,« je jedrnat Dani in še doda, da je pač to nekako tako, kakor greš enkrat letno na dopust, se enkrat letno pač poskušaš z ekstremno zimsko nočno orientacijo. O. K., se (ne) strinjamo. Sicer tudi pravi, da s tem želijo pretrgati zimsko mrtvilo v Pomurju. V soboto je tekmovanje tako »praznovalo« peti rojstni dan.

Na koncu, ko sva z Zaunekerjem v ogretem avtu zapuščala prizorišče, sva si bila edina: prav nič ne zavidava udeležencem orientacijskega spektakla, da bodo najbrž vso noč »na terenu«. Še pravočasno sem ga odložil doma, da se je lahko napotil novim dogovorjenim aktivnostim naproti, sam pa sem si privoščil hamburger pri Pajdašu. Piščančji (kaj je to ptičja gripa) hamburger in suverena zmaga hladnih Fincev nad nadutimi Čehi v hokeju (dobro, da nisem stavil na razplet tekme, ker bi spet izgubil), sta mi omilila posledice blata, mraza, teme, skratka skrivnosti sobotnega večera v mačkovskih gozdovih.

Hej, sem že omenil, da je segalo blato do kolen?

Andrej Bedek

Jure Zauneker

Danijel Kolman alias Dani, alfa in omega ekstremne zimske orientacije, med orientacijo na karti

Blato do kolen

Premagovanje gravitacije

Domačini so tekmovalce zaradi svetilke na glavi »zamenjali« za marsovce.

Tovrstno tekmovanje ves čas zahteva popolno zbranost tekmovalca.

Plazenje

Ekipa je morala biti zelo kolektivna, če je želela premagati ovire na progi.

Ljubljanka, biologinja, Irena Zore in Sobočan, učitelj na Srednji poklicni in tehniški šoli, Samo Pongrac sva par. Čeprav živiva vsak v svojem mestu, naju povezuje veliko skupnih in lepih stvari. Sva navdušena deskarja in neutrudna popotnika. Za potovanja se odločava približno takole:

Četrtek pred božičem. Ob enih popoldne pozvoni telefon: »Sem na agenciji, bo Jordanija O. K.?« Čez tri dni sva že v Aqabi, v južni Jordaniji. Sprehodi se po obali Rdečega morja. Na obalnem sprehajališču so sami moški, nekateri so oblečeni tradicionalno v jelabo in pokriti s kefijo, drugi po zahodni modi. Seveda preveriva tudi temperaturo vode, ki je 24 °C, vendar je slabih 15 °C v zraku za kopanje premalo.

Samo se kljub zimi ni mogel upreti skušnjavi kopanja v Mrtvem morju. Temperatura vode je bila presenetljivo ugodna.

Beduin – prebivalec puščave, ki naju je vozil po puščavi Wadi Rum. Tipično pokrivalo glave je rdeče ali črne barve. Jordanski kralj Husein je nosil rdeče, zato je rdeča ruta zelo priljubljena.

Beduinka, odeta v tipična oblačila, ruta se imenuje hejab, neqab pa pokriva obraz. Ne marajo slikanja in jih je težko ujeti, ker se takoj, ko vidijo fotoaparate, obrnejo v stran.

Beduinski policist, uniforma spominja na tradicionalna oblačila.

Puščavska ladja. Kamele so najprimernejše za potovanje po puščavi, saj smo mi z džipom kar nekajkrat obtičali v pesku.

Irena prakticira umetnost pogajanja z vodnikom v mestu Petra. Vsaka cena se mora vnaprej dogovoriti, vodniki pa odlično obvladajo svoje delo.

Turistične agencije v Jordaniji najbolj priporočajo potovanje po najstarejši stezi na svetu, imenovani Kraljeva cesta. Ime Kraljeva cesta je prvič omenjeno v Bibliji kot pot, po kateri je Mojzes želel popeljati ljudi na sever preko ozemlja Edom, današnje južne Jordanije. Najboljši način, da jo raziščete, je, da najamete avto v Ammanu ali Aqabi in na cesti preživite dva do tri dni.

Zato stopiva v agencijo, kjer izposojajo avtomobile. Takoj nama začnejo kuhati čaj in naju posadijo za mizo. Po nekaj minutah pogajanja se že dogovoriva za ceno najema majhnega avtomobila. Majhen avto stane 25 jod na dan, s količinskim popustom 140 jod na teden. Ker potrebujeva še drugo mnenje, se izmuzneva z izgovorom, da se morava dogovoriti še s prijatelji. Vendar nama vodnica vožnjo z najetim avtom po tamkajšnji avtocesti zelo odsvetuje, saj zavarovalnica ne vključuje primera nesreče z višjo škodo. Zato se zmeniva še z neko družino in skupaj najamemo avto s šoferjem vred. »En cilo bo dovolj za tričlansko družino, vaju dva in še šoferja!« nas prepričuje lastnik agencije. Avto je registriran za pet oseb, otrok ne šteje. Cena 30 jod na dan. Ugotovimo, da je cilo pri njih srednje velik avto, majhen pa je avto kitajske proizvodnje. Ponovno se pogajamo za ceno. Ker nas je bilo šest, dvomimo, da bo v avtomobilu dovolj prostora. Kot velik avto nam ponujajo megana. Preizkusimo vse avtomobile, se tlačimo v njih in krotaje lezemo ven. Ponovno preizkusimo cilo ... no, res je šlo. Predstavijo nam voznika, ni šofer, ima pa vozniški izpit. Voznik Raif pokaže svoje znanje nemščine ... kot iz knjige! Vse skupaj je trajalo približno dve uri. Naslednji dan nas šofer preseneti s točnostjo, le cilo je bil druge barve.

Pa smo šli ...

Cesto Kraljev smo sicer izpustili, ker se naš večji šofer na to cesto ni spoznal, poleg tega pa so jo ravno takrat prenavljali! Najprej smo se napotili proti Petri, mestu, ki spada med sedem svetovnih čudes. Pot je potekala po tako imenovani Puščavski avtocesti, na kateri ni cestnin, so pa vojaške in policijske kontrole. Po izkušnjah sodeč so kontrole do turistov prizanesljive. Tudi ko prečkaš mejo brezcarinske cone, ki ločuje Aqabo od ostanka Jordanije, jih tujci ne zanimajo preveč, medtem ko domačinom pregledajo celotno prtljago. Turistom je na voljo tudi avtobus, železniškega potniškega prometa pa v Jordaniji ne poznajo. Če se vozijo po Puščavski avtocesti, lahko opazijo le tovarno železnico, po kateri prevažajo fosfate do пристanišča v Aqabi, ki jih izvažajo v razvite države.

Kdor misli, da je v Jordaniji vroče tudi pozimi, se moti, kajti na poti v Petro so nas presenetila zasmehena pobočja. Za izlet v Petro oz. vsako puščavo se je treba prav toplo obleči. Za obisk Petre si lahko rezervirate tudi do tri dni. Cena enodnevne vstopnice je 21 jod. Petra (grško: skála) leži v dolini s strmimi pobočji vzhodno od Wadi Arabe, 80 kilometrov južno od Mrtvega morja. Tu so imeli glavno mesto Nabatejci, ki so sloveli po trgovanju z začimbami in hidravličnem sistemu. Mesto je znano po filmu Indiana Jones in zadnji križarski pohod. Oglede se začne

Eilat je izraelsko letovišče in je le nekaj minut vožnje od Aqabe. Mesti sta si čisto nasprotje.

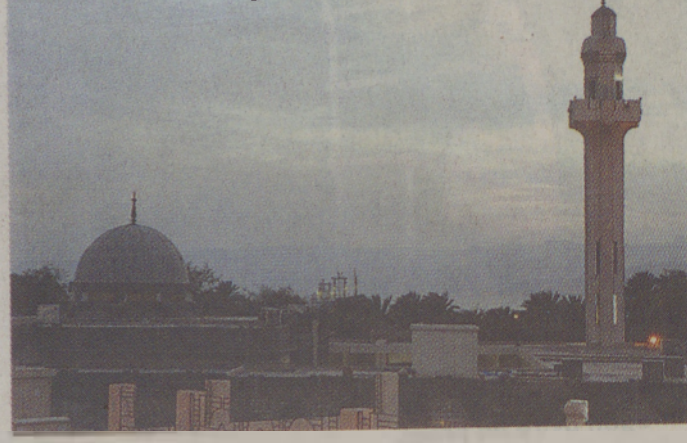
Skrivnostno

v Mojzesovi dolini (Wadi Musa), kjer je priporočljivo že takoj ob vходу najeti vodnika. Le-ti so zelo dobri. Sami smo ga najeli šele pri zakladnici in smo za triurno vodenje plačali 25 jod. Od vodnika smo tako med drugim izvedeli, da je bila dežela Nabatejcev avtonomna do prihoda Trajana, ko je prišla pod rimsko oblast. Pred Nabatejci so Petro naseljevali Edomiti (edom: rdeče). V obdobju Perzije so Nabatejci zasedli Edom in prebivalce prisilili, da so se premaknili proti jugu Palestine. Petra je postala glavo mesto kraljestva. Pod nabatejsko vlado je Petra postala center trgovine z začimbami, ki se je raztezala od Arabije do Aquabe in še dalje do Gaze na severozahodu in na severu od Ammana do Bostra, Damaska in vse do Palmyre in Sirijske puščave. V letih 64/63 pr. n. š. je Nabatejce premagal rimski general Pompey. V 3. stoletju n. š. je postalo krščanstvo državna religija. Vladar Konstantin je ustanovil vzhodni rimski imperij z glavnim mestom Constantinople. Čeprav je kasneje potres uničil polovico mesta, je Petra ohranila svojo vitalnost in postala del bizantinske škofije. Na novo izkopana cerkev v Petri z nenavadnim mozaikom, kjer so našli tudi svitke papirusov, natančno pravi o tem obdobju. Prav tako iz tega obdobja je samostan. S spremembo smeri trgovskih poti in z rušilnim potresom je prišlo do uničenja mesta. Kasneje, po vstaji v Islamu, je Petra v razvoju zaostala in izginila pred očmi zahodnega sveta. Tako jo je prvič po križarskih vojnah za zahodni svet ponovno odkril švicarski raziskovalec Johann Ludwig Burckhardt leta 1812, medtem ko domačini trdijo, da so za mesto Petra vedeli vedno in so v njem tudi živeli.

Največje doživetje v Petri je hoja skozi sotesko (Siq), ki vodi do zakladnice. Pot je precej slikovita. Dolga je malo več kot kilometer, medtem ko so oranžno rdeče skale visoke tudi do 80 metrov. V njej dobiš občutek, da si pustolovec. Lahko si tudi najameš voz, ki te popelje skozi, medtem ko skozi sotesko ni dovoljeno jezdit. S konjem te lahko popeljejo le do ustja soteske. Bodite pozorni tudi na malo sotesko (small Siq), saj je po vodnikih sodeč ta pot zelo avanturistična in v deževnem vremenu tudi smrtno nevarna! Na žalost pa ne ponuja impresivnega pogleda na zakladnico (al-Khazneh), zato jo priporočava za vrnitev. Gre za isto stavbo, kjer v Indiana Jonesu najdemo sveti gral. Pročelje je čudovito, vendar sva v templju zaman iskala skrivni prehod, kamnite viteze in krilatega leva. Zakladnica je v resnici le grobnica z zelo impresivnim pročeljem, ki je visoko kar 43 metrov, medtem ko je notranjost odmevajoče prazna in glede na pročelje precej majhna. Pred zakladnico vlada pravo beduinsko vzdušje. Tukaj lahko vidiš beduine, kamele, konje in osle. Soteska se nadaljuje naprej in vodi v pravo v skalo izklesano mesto. Nekaj apartmajev krasijo naravne stenske umetnine; v skali je namreč veliko raznobarnih mineralov, ki tvorijo čudovite vzorce. Naš vodnik, ki je do leta 1965 še živel v votlini, pravi, da je življenje v njej zelo prijetno. Tudi mrtve so pokopavali v svojih votlinah tako, da so jih zazidali in s tem ločili od glavnega prostora. V Petri tako najdemo celo zbirko pročelij grobnic, medtem ko so hiše manj zanimive. Lahko se ustavite tudi v »beduinovi votlini«, kjer se je možno pogreti ob prasketajočem ognju, spiti čaj, poklepetati in kupiti spominke. V mestu najdete prav vse od amfiteatra, ki premore 3000 sedežev, kopališča, sodišča, palače in templjev iz obdobja Nabatejcev do različnih cerkev iz kasnejšega obdobja. Na koncu te doline je tudi več restavracij, lahko pa se povzpnete po 800 stopnicah do samostana ali pa za to najamete kar osla. Precejšnje območje Petre pa je še neraziskano.

Po ogledu Petre smo se odpravili proti Mrtvem morju. Za prenočevanje smo izbrali mesto Karak, kjer je bilo treba najti še primeren hotel. V prvem nas je lastnik prišel pozdravit z umazanimi rokami, ker je popravil centralno kurjavo, ki ni delovala. Drugi je bil poceni, vendar je ženski del popotnikov močno protestiral proti kopalnici. Tretji je bil poln, sobe četrtega pa so poskušali segreti s plinskimi pečmi in je zelo zaudarjalo po plinu. Odločila sva se za slednjega in čez noč postavila plinsko peč na hodnik. Večer je minil v prijetnem klepetu z Jordanci. Tako sva tudi izvedela, da pripravljajo velik mednarodni projekt za revitalizacijo Mrtvega morja, ki se zaradi usihanja reke Jordan suši. Mrtvo morje nameravajo preko Wadi Arabe povezati z Rdečim. Ponoči je bilo zelo hladno, vendar če imaš s sabo živ termofor, potem res ni problema. Poleg tega naju je oskrbnik zjutraj pričakal s svežim kruhom in obilnim zajtrkom. Po zajtrku smo si ogledali mogočno križarsko utrdbo v Karaku. Trdnjava je bila zgrajena leta 1136, arabske čete pa so jo pod vodstvom Saladina ponovno zavzele leta 1189. Z nje je čudovit razgled na Mrtvo morje in dober pregled nad trgovskimi in romarskimi potmi.

Mošeja v Aqabi, iz minareta se sliši molitev petkrat na dan in se sliši po vsem mestu.

zavita Jordanija

Puščava Wadi Rum v vsej lepoti. Znana je tudi po tem, da se je v njej skrival Lawrence Arabski, prek puščave pa vodijo romarske poti proti Mekki.

Sledila je pot proti Mrtvememu morju, ki leži v tektonskem jarku z depresijo približno 400 m pod morsko gladino. Depresija je skupaj z Mrtvim morjem del sistema Rift walley, stičišča arabske in dveh afriških tektonskih plošč, ki se razteza od Libanona do Mozambika. Je najnižja točka kopnega na svetu. Vanjo smo vstopili skozi plantaže paradižnikov, kjer so na cesti otroci prodajali svoje pridelke. Območje je polno vojaških kontrolnih točk. Raif nam je ponudil kopanje v Mrtvem morju, kjer za vstop na urejeno plažo plačaaš okoli 14 jod, vsleta sta seveda prha in kosilo. Vendar smo se odločili za postanek kar sredi divjine in jo ucvrli naravnost preko skal v morje, saj je bila voda na daleč videti tako vabljiva, da s kopanjem nismo želeli več odlasati. Od spanja v Karaku smo bili še vsi premraženi, vendar nas je toplo morje takoj ogrelo. Plavanje v mrtvem morju je pravi izziv, ker se v njem sploh ni možno potopiti. Če se obrneš na trebuh, ti noge potegne iz vode in se počutiš kot raca. Prav tako je zelo težko dostopno, saj je oborina soli, ki se izloči na skali, zelo groba, če pa stopiš vmes, se začneš pogrezati v pesek kot v živo blato. Voda je zelo slana (vsebuje 30-40 odstotkov trdih delcev) in je neprimerna za občutljivo kožo. Po kopanju te vse peče. Na srečo smo imeli s sabo steklenice s pitno vodo, s katero smo se oprhali. Nato so nas napadle brenčee muhe! Pred njimi smo pobegnili tako, da smo poskakali v avto in se zopet odpravili v mrzle kraje proti gori Nebo, na kateri je Mojzesov grob. Pri tem smo šli tudi mimo mesta, kjer je bil krščen Kristus. Na gori smo podoživeli Mojzesov pogled na sveto deželo, vidi se od Mrtvega morja, Izraela in Palestine do dela Jordanije. Na njej je tudi cerkev, vendar je bilo celotno območje tako vetrovno in mrzlo, da smo na hitro pobegnili proti Madabi. Tam smo se okrepčali s tradicionalno arabsko hrano, falafiom, in seveda nepogrešljivim čajem. V Madabi si je prav tako možno ogledati celotno sveto deželo, in sicer jo vidiš v podobi znamenitega zemljevida svele dežele z mozaika iz 6. stoletja, ki je v cerkvi. Ker sva imela vožnje v našem srednje velikem avtu dovolj, sva se odločila, da izpustiva še eno noč stiskanja v premrzlem hotelu in se odpraviva z lokalnim avtobusom nazaj v Aqabo. Tako sva se poslovila od Raifa in najine družine. Seveda sva Raifu pustila tudi napitnino, ki jo v Jordaniji pričakujejo kot zahvalo za dobre storitve.

Na 400 kilometrov dolgo pot proti Agabi sva se odpravila z lokalnim avtobusom. Vožnja je bila prava dogodivščina. Ko sva prispela na postajo, je motor že brnel, v avtobusu je bilo toplo in v njem je že kar nekaj potnikov mirno gledalo televizijo, žvečilo sendviče in kadilo. Najino presenečenje je šofer izjavil, da je odhod šele čez uro in pol!? V avtobusu sva bila edina ženska in edini moški brez brkov. Za vsak primer si je Irena na glavo poveznila kapo. Sicer pa je bila vožnja do Agabe prav udobna in hitra. Vmes je bil celo postanek, kjer smo lahko šli na kavo.

Po vrnitvi v toplejše kraje smo se z drugimi popotniki iz Slovenije odločili, da obiščemo tudi Izrael, saj si Jordanija ob Rdečem morju deli isti zaliv z izraelskim letoviščem Eilat. Vzeli smo taksi za pet jod in se podali na pot. Prečkanje meje je bilo podobno dogodivščini v filmu. Še pred mejo nas je ustavila policijska kontrola in nas izkrcala iz avta, pregledala in zaslišala. Na meji smo nato izstopili iz taksija in se naprej podali peš. Na jordanški carini smo najprej plačali izstopno takso, nato pa krenili preko nikogaršnje zemlje naravnost v Izrael. Na izraelski mitnici nas je pričakal neki »mlečnozobec« s puško, premeril nas je od glave do pete, nam pobral potne liste in začel z mučenjem z

vprašani vrste: Kakšen je odnos med nami
štirimi? Zakaj greste v Izrael? Koliko časa boste
ostali? ... Sledila je pot v zgradbo, kjer smo se
sprehajali mimo zelo občutljivih detektorjev
kovin, ki so neizprosno piskali, tako da smo bili
na koncu že skoraj goli, eden od nas pa je bil
tudi sezut. Nato so nam s sondo pregledali še
celotno prtljago. Po žigosanju polnih listov (če
je možno, prosite, da vam žiga ne dajo, da boste
lahko kdaj kasneje odpotovali tudi v katero od
drugih arabskih držav) in ponovnih vprašanjih
smo bili že skoraj pri koncu. Samo še enkrat je
bilo treba pokazati potni list. Zapornica se je
dvignila in že smo sedeli v taksiju, ki nas je
odpeljal v središče mesta. Tam smo doživeli
pravi kulturni šok. Eilat je zares mondeno me-
sto, čisto nasprotje Aqabi. Po cesti se sprehajajo
sproščeni ljudje obeh spolov, ki premorejo
veliko osebnega stila in so pravi moderni hipiji.
Prišli smo ravno v času razprodaj. Mesto
ponuja veliko možnosti ljubiteljem deskanja,
polapljanja in drugih vodnih športov. Po ogledu
mesta in obilni večerji smo se odpravili nazaj v
Jordanijo. Procedura na meji je bila pri vrnitvi
podobna kot pri vstopu, le da te tokrat Izraelci
v svojem judovskem stilu olajšajo kar za lepo
vsoto denarja (15 eur). Pri prehodu meje je treba
paziti na uro, ker je meja odprta ob delavnikih
od 10.00, ob petkih in sobotah pa le do 8.00
zvečer.

Znamenitosti, ki je v Jordaniji prav tako ne smete izpustiti, pa je dežela Lawrencea Arabskega, Wadi Rum. Gre za zelo slikovito puščavo s peskom rdeče oranžne barve, ki spominja na lunino površino, saj se med sipinami pojavljajo prelepe pečine. V Rum vstopimo skozi center za turiste, kjer je treba plačati vstopnino in kjer dobite vse informacije o možnih dejavnostih v puščavi. Preko peščin se je možno podati peš, s kamelo, konjem ali pa drveti z džipom. Prav tako je možno prenočiti pri skrivnostnih beduinih v šotorih ali v beduinski vasi, kjer ponujajo prenočitev z zajtrkom. Noči v beduinskih šotorih so lahko zelo romantične, ker lahko opazuješ »vse zvezde na tem svetu«, vendar so v zimskih mesecih zelo hladne. V Wadi Rumu je možno tudi plezati, vendar se je za to treba dogovoriti vnaprej. Svojevrstno doživetje pa je opazovanje sončnega zahoda. Medtem ko sonce pada za goro, postajajo barve vedno bolj intenzivne. V puščavi srečate karavane, beduine, ki varujejo puščavo, možno je videti tudi jordsko črno peruniko in lahkotne bele gazele. Zvoki se v puščavi porazgubijo, vlada tišina. Ker so skozi puščavo vodile romarske poti, lahko se danes opazujemo kazipote v rdečih skalah. Po brezpotjih puščave naju je popeljal beduin z džipom. Pot je trajala približno dve uri, vmes pa smo naredili nekaj postankov. Pri enem sva se s težavo povzpela na visoko peščeno sipino. Treba je bilo gaziti, vendar se je zaradi razgleda in kasnejšega užitka pri dričanju nazaj v dolino splačalo. Ustavili smo se tudi pri beduinskem šotoru, kjer so nas povabili na čaj. Čaj je najbolj priljubljena pijača beduinov, ki te ob vsaki priložnosti vabijo, da se jim pridružiš pri pitju. Ponavadi ga pijejo močno sladkanega, v čaj pa potopijo tudi nekaj listov mete.

Ko si v arabskem svetu, moraš poskusiti tudi vodno pipo, imenovano šiša, ki jo ponujajo skoraj v vseh lokalih. Lokal, ki sva ga izbrala v ta namen, je imel razstavljenih približno pedeset pip. Na najino začudenje pa je natakar rekel, da jih imajo v zalogi še vsaj dvesto. Izbira tobaka je podobna izbiri vina, kjer ti ponudijo karto, na kateri so opisane različne mešanice tobaka s cenami. Pustila sva si svetovati in izbrala najboljšo mešanico. Natakar nama je tako razpihal tobak, da je kar brbotalo, potem

Za varnost je dobro poskrbljeno. Čestne kontrole so zelo pogoste, kontrolne točke pa imata tako vojska kot policija.

Vodniki kamel v starodavni Petri ob opoldanskem odmoru. Mesto je dolgo več kilometrov, zato je priporočljivo najeti kamelo.

pa sva kadila kot Turka. Ker se dim v vodi ohladi, ni nobenega pekočega občutka, le močno aromo tobaka je čutiti. Zraven so nama postregli z okusnimi sadnimi koktajli.

Seveda sva pokukala tudi v bazarje, kjer je možno kupiti mozaik, starine, okraske, beduinske obleke in obleke za trebušni ples, čevlje, začimbe, različne oreščke, kavo s kardamomom ... V nasprotju z nekaterimi arabskimi državami trgovci niso niti malo vsiljivi. Zelo so prijazni in večina jih ponuja čaj. Zgodilo se je, da sva v kateri od trgovin s trgovcem samo klepetala ob čaju. Če želiš kaj kupiti, moraš seveda barantati in ob čaju se je tako kupovanje včasih zavleklo do poznih ur.

Običajno pa so Jordanci »bolj tihe sorte«. V mestu se pogovarjajo zelo diskretno. Včasih zaslišiš hihitanje skupinice žensk, kričanja pa na ulicah ni slišati. Zdi se, da se namesto tega bolj izražajo z drugimi pripomočki, tako kot se na primer taksiisti, ki imajo več različnih melodij na avtomobilskih hupah. Petkrat dnevno zaslišiš tudi hreščeči zvok iz mošeje, ki kliče k molitvi. Jordanci molijo prvič ob petih zjutraj, in če ne želite budnice, bodite pozorni, kje iščete prenočišče! Na splošno pa je v mestih, kljub vrvežu, precej tiho. Še veter okoli hiš ne zavija tako močno. Svet se vrti počasi, brez živčnosti in naglice. In ko danes zopet stopava po naših evropskih ulicah, včasih pogrešava prijetno tišino Wadi Ruma, neizmikajoče se poglede Jordancev, pri katerih se zdi, da ti želijo proučiti dušo, in lahkoten topol konjskih kopit po soteski Wadi Muse, ki se še pred sončnim zahodom vrača v civilizacijo.

Trgovec čaka na kupce. Ko pridete v trgovino, vam postrežejo čaj. Trgovci so zelo prijazni in niso vsiljivi.

Večerni utrip mesta Aqaba. Po mestu se je najbolje voziti s taksijem, ki stane od 150 do 300 sit.

Zakladnica stoji na začetku starodavnega mesta Petra, ki je v celoti vklesano v skale, njeno pročelje pa je visoko kar 43 metrov.

Arhivi

Jože Štraki

3. rojstni dan 1965. Torta, svečke in v desni roki domača rdečka, kot se za pravega junaka spodobi. Tudi v življenju vedno pride prav kaj krepkega, a tudi sladkega.

KARIERA

Leta 2000 prevzame vodenje tovarne Tondach Slovenija. Od tukaj gre pot samo še navzgor. Nekda je kak šmrklavec (1985–1987) zigle zlagu, zej pa je glavni. Ekonomist po poklicu, po duši in prepričanju športnik. Tudi v poslovnem svetu. Rezultati pridejo, če trdo delaš in visoko meriš. Če si prepričan o tem, kar delaš, uspeh ne more izostati.

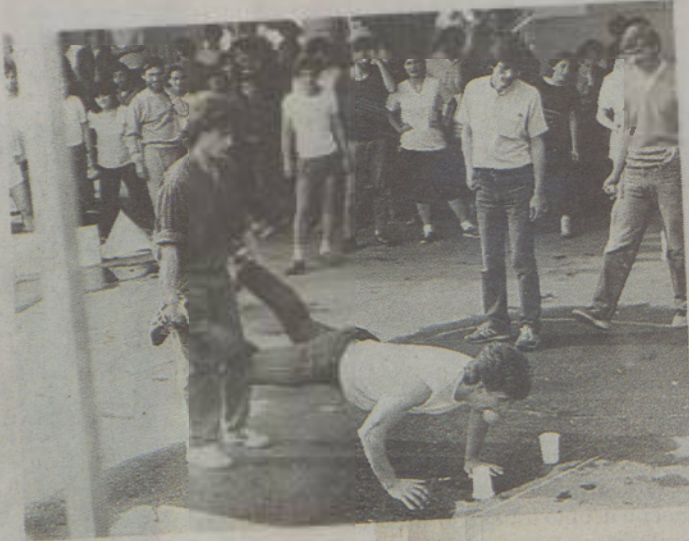
DRUŽINA IN PROSTI ČAS

Je poročen, ima dva sinova. Pravi, da je ponosen na družino, svoj domači kraj. Na podjetje, zaposlene in kakovostno opešno kritino slovenske izdelave.

Kak strasten ribič provo ribo rad zgrobi. Pa zmaga tudi! Na strehi pa, vite, kaj je. Bobrovec!

znanih Pomurcev Pén jih je odprl

Študentske igre. Mariborski otok, 1984. Nisi pravi študent, če ne pokažeš znanja in moči tudi v spretnostnih preizkušnjah. To šteje in ostane kot nepozaben spomin.

OK Ljutomer, 1985. Timsko delo, sodelovanje, borbenost in en sam cilj. Zmagati. Šport ti da priložnost, da se dokažeš osebno in kot član ekipe.

Slovenija je vzgled marsikateri državi v skupini Tondach. Po ljudeh, po načinu dela, načrtih in uspehih.

Gradbeništvo je trd boj. Odvijen je od ekonomske moči kupcev in načrtov države, a tudi strategije podjetja.

Poslovni svet gradimo ljudje tudi zunaj delovnega časa.

Rekviem za izgubljene iluzije

V mojem kraju živi verovanje, da se lisica izogiba ledu in liže snežno odejo, ko sonce posije s svojimi močnimi žarki. Črne lise sredi beline so naredili indželerje, ko so ponoči delali meje med logi in travniki ob reki, pravijo drugi in morda imajo tokrat po svoje prav, saj vse porečje Mure od Hotize, Kota, Gaberja in Petišovec tja do Murske šume še zaman čaka na pravično razmejitev. Ob reki in mrtvih rokavih zvončki sramežljivo porivajo bele glavice izpod tanke snežne odeje na za dlan velikih čistinah, ribe pa v vretinah hlatajo za zrakom. Letos po valentinovem ptice veselo pojejo na svoji smrtni svatbi. Moje sive čaplje ni, morda se je ujela v led in zdaj v kakem laboratoriju čaka na obdukcijo ali pa svatuje na kakem drugem rokavu, v kaki drugi deželi ...

Po dolgi, neskončni zimi je bila danes prva zares sončna nedelja. V moji rojstni vasi, kamor sem šla 19. februarja na srečanje s soncem in zvončki, še verjamejo, da bo kmetič kmalu oral, če na Suzanin god škrjanec zapoje in če mu še fašenek pomaga pri izganjanju zime. Potem ni več dvoma, da bo kmalu pomlad.

Pomlad v raju - bi rekla ob drugi priložnosti, danes pa sem polna zle slutnje. Po tridesetih letih brezkončnosti, sprehodov na tej ali drugi strani reke, se že petnajst let počutim ujeta. Dolge dneve sem ždela na bregu, opazovala čaplje, bobnarice, divje race in gosi, ki so v letu tvorili velik klin. Danes sem šla nabirat prve zvončke, ki so nežni, skromni in bolj beli kot februarški sneg. Nabrala sem majhen šopek, ga položila na breg

in šele takrat opazila, da je vse kot na pogrebu. Morda sem to nedeljo pokopala svoje izgubljene iluzije o tem, da bo vodni svet preživel, zaživel in klub meji ostal človeku prijazen kraj.

Kmalu bo imel god Matija, ki ga poznamo po tem, da led razbija ali ga naredi ... Mi ob Muri vemo, da je to čas drstenja, ko ščuke – v naših krajih tako pravijo vsem ribam, ki spomladi odlagajo ikre – zaradi ljubezni postanejo slepe in omamljene, zato so jih nekoč, ko je narava veljala še za neokrnjeno, lovili kar z rokami. Tako so delala ljudstva, ki so živela ob vodi in niso bila sprta med seboj. Človek je po tistem večkrat posegel v vodni svet ob Muri in kakor druga dediščina so z izsuševanjem močvirskih površin in s spremenjenimi življenjskimi navadami izginile tudi arhaične oblike ribištva. Dokaz pomembnosti ribolova in življenja z vodami na tem območju so stare srednjeveške listine, kjer so navedene dajatve, ki so jih ribiči morali dajati svojim fevdalcem. Predstavljajmo si majhno ribiško vasico iz 14. stoletja, ki je stala nekje na območju današnjega Kota, in po urbarju je tu živel Halasz Matyas – Matija Ribič s sinovi. Ko so bratje Banffy 1381. leta delili lendavsko veleposestvo, v pismu navajajo naselje Ribiči, dve leti kasneje pa Halaszokhaza. V 19. stoletju je prešlo podeželsko prebivalstvo z izsuševanjem močvirnatih terenov, regulacijami rek in kopanjem odvodnih kanalov na intenzivno kmetovanje, v prehrani pa so pred mesom prevladali rastlinski produkti, zato naglo izginjajo najstarejše oblike in načini ribolova. Prebivalstvo ob vodah je sicer ohranilo nekaj tradicije, na kar opozarjajo različni še danes uporabni predmeti, za katere so ob Muri značilni vzajemni slovensko-hrvaško-madžarski vplivi.

Ribjega sveta ni več, izginjajo pa tudi ptiči. Ali je to božja kazen? Pa ne zato, ker nismo dovolj molili ali hodili k maši, ampak ker smo prekršili božje zapovedi in postali pogoltni, hočemo spremeniti svet, a ne vemo, v kaj, po cigavi podobi ga kloniramo, delamo poskuse z virusi. Morda po podobi kapitala. Jaz pa bi rada imela svet, kjer so zvončki beli. Ta izgubljeni raj sem šla iskat k Muri. Našla sem zvonček, a kaj, ko sem ga morala položiti na čaplin grob.

E. P.

Ko so se pred enajstimi leti gostinsko-turistični delavci v Radencih skupaj z vinogradniki iz Gornje Radgone ob valentinovem odločili svojo ponudbo popestriti z gala prireditvijo, namenjeno šampanjcu, jagodam, zaljubljenim in vrhunski kulinariki, gotovo niso pričakovali, da bo to ena vodilnih tovrstnih prireditev ne le v Radencih, temveč v pomurski regiji in tudi širše. In to se je potrdilo tudi ob letošnjem valentinovem. Tokrat je bila že enajsta tradicionalna elitna glasbeno-plesna in dobrodela prireditev Noč penečega vina. Spet je bila nekaj posebnega.

Na letošnji 11. Noči penečega vina, ki jo je vodil v enkratnem razpoloženju »milijonar« Boštjan Romih, so med drugimi nastopili pevki z Eme 2006 Rebeka Dremelj in Nuša Drašček, ansambel Babilon 5, Rož-

Jagode iz Maroka so plavale v radgonski penini

Sredstva so namenili za humanitarni nakup invalidskega vozička ter za CSD Ljutomer

je tekla v potokih. Oba sta kot gostitelja pozdravila vse navzoče, med katerimi sta bili tudi njuni lepši polovici: Nada (Hojnik) in Nada (Škorbar). Kljub temu sta tudi onadva, kot seveda mnogi drugi moški, z velikim zanimanjem občudovala razgaljeni popek Rebeka Dremelj.

Kot posebnost pa kaže omeniti, da so pripravili tudi enajst let staro zlato penino za 11. prireditev, ki jo je došelal in okoli tristo gostom predstavil ugledni enolog, vinski in šampanjski vitez Alojz Filipič, ki se odpravlja v pokoj. A tudi v pokoju bo Lujz vedno zraven, še zlasti ko bo svetoval mlajšim vinogradnikom in kletarjem. Pa tudi naslednje Noči penečega vina ne bodo brez njega. »Na 11. prireditvi, ki je bila 11. februarja, smo postregli z enajst let staro suho zlato penino, letnik 1995, ki je

Šampanjec je bil sicer ravno prav ohlajen, v restavraciji hotela Radin pa je bilo zelo vroče. Družbe in skupine gostov so se zato pogosto zadrževale v hotelski avli, pravzaprav so se s kozarcem penine hladili v Stil baru hotela Radin. Enako je bilo s skupino, v kateri so bili od leve: predsednik Združenja delodajalcev Slovenije Dare Stojan, radgonski župan Anton Kampuš, njegova snaha Betina (žena nekdanjega državnega prvaka v motokrosu Boštjana Kampuša), županova žena Marija Kampuš, potem pa Helen Erjavec in Marija Filipič, njuna moža Alojz Filipič in Janez Erjavec. Nekoliko »zgubljen« pa je Franc Fašalek.

gonska vina, sončni kralj, ni hotel poskusiti, ker se je bal mehurčkov in pene. Tokrat so se, kot je nekdo duhovito pripomnil, v »Filipičevem šampanjcu«, torej v radgonskih mehurčkih, potopile tudi sladke rdeče jagode, menda iz Maroka. Marsikateremu paru so se prilegle jagode in radgonska penina, pa še valentinovo je bilo za povrh, tako da so se mnogi namesto domov raje odpravili kar v kakšno sobo ali apartma radenskih hotelov ...

Čeprav je imel tokrat nekoliko več besede Alojz Filipič, so svoje vsekakor prispevali tudi nekateri drugi vinski in šampanjski vitezi, seveda pa tudi tokrat ni zmanjkalo penečega vina, zlasti zlate radgonske penine, ki jo v neposredni

bližini Radencev, v Gornji Radgoni, po klasični francoski metodi pridobivajo že 153 let. Med predvidenimi aktivnostmi sicer enkratnega večera pa tokrat niso izbirali najbolj šarmantnega plesnega para večera, na katerem so v minulih letih med drugimi zmagali minister Janez Potočnik s soprogo Jožico, predsednik GZS Jožko Čuk s soprogo Jasno, direktor Pomurskega sejma, d. d., Janez Erjavec s soprogo Helen itd. Kot nam je povedala direktorica radenskih hotelov Marija Šadl Sraka, so se tokrat odločili, da ne bodo izbirali najbolj šarmantnega plesnega para, ker jih je bilo preveč in bi potem lahko marsikoga užalili ... In prav so se odločili, kar je potrdilo tudi

splošno razpoloženje, ki je bilo vso noč na vrhuncu. A da ne bo pomote, ni se samo plesalo, jedlo in pilo, temveč so se spletale tudi poslovne vezi pa tudi prijateljski in drugi pogovori in dogovori, čeprav je bila večina s svojimi stalnimi partnerji.

Tudi letošnja Noč penečega vina je upravičila pričakovanja. Ljudje dobre volje in ljudje z občutkom za sočloveka iz vse države so sredstva, zbrana na plesu, spet namenili v dobrodela namene, in sicer letos za humanitarno pomoč Centru za socialno delo Ljutomer in za nakup invalidskega vozička za invalida iz Maribora.

Oste
Bakal

Okoli tristo gostov sta z izbranimi besedami pozdravila gostitelja, direktorja Term Radenci Milan Hojnik in Radgonskih goric Franc Škorbar. Hojnik bo imel najbrž še več možnosti za direktorski pozdrav na prireditvah Noč penečega vina, za Škorbarja pa je bila to najverjetneje zadnja priložnost, saj se odpravlja v pokoj.

marinke (mimogrede so se izkazale tudi s čardašem), plesalci, humorist Pepek z brega ... In tako kot se spodobi, so se vsi obnašali zelo lepo, še zlasti moški del množične družbe, kajti, kot smo slišali, so se nekateri bali, da jih bo Rebeka razglasila za geje. Tega pa se najverjetneje nista bala direktor Term Radenci Milan Hojnik ter Franc Škorbar, direktor Radgonskih goric, d. d., katerih penina

uspešno prestala test. Nekateri so namreč menili, da penina s staranjem izgublja kakovost, kar pa ne drži. Le zamašek mora biti kakovosten in potem ni težav, je med drugim dejal vitez Filipič, ki je v svojem duhovitem nagovoru posebej »obdeloval« francoskega Ludvika XIV., v času katerega je nekako tudi nastal francoski šampanjec. A ga kralj, ki so ga imenovali enako kot nekatera rad-

Po razpoloženju v Radencih sta očitno tudi Rebeka Dremelj (v sredini), ki je bila s svojim razgaljenim popkom zvezda večera, in Nuša Drašček (levo) že pozabili na letošnjo Emo, ki so jo mnogi ponovno ocenili kot veliko »fardo glasbene stroke in RTV Slovenija«. Ob njiu je zelo razpoložena članica skupine Babilon 5.

Mirko Bratuša

akademski slikar

V dneh prešerne evforije me je poklical gospod Dodo in naročil kratek tekst o kiparju Mirku Bratuši, ki je prebiral Pomurski vestnik že v negovskih časih, ko je hodil v negovsko osnovno šolo. Dodo je bil takrat ena od glavnih zvezd in zato mu je po toliko letih brez težav uspelo izbežati kiparja, ki najlažje govori z obliko, materiali in drugimi prostorskimi fenomeni.

Kje se je šolal, ni treba omenjati, ker je to najljubša tema naših kulturnih novinarjev, ki so prepričani, da bralci časopisov pozabljajo od številke do številke, ter kar naprej ponavljajo ene in iste podatke. Če je to o pozabljanju res, nima smisla pisati o tem, če pa ni, ni potrebe. Zato je mogoče prav, da se ponujena priložnost izkoristi za še ne izrečene in pomembne detajle.

Mirno lahko zapišem, da rad razstavlja v pomurskem delu Slovenije, kjer so ljudje odprti in komunikativni. Zato mogoče ni naključje, da stoji na tem območju največ njegovih spomenikov, ki so eno njegovih zanimivejših področij dela. Na letošnji kulturni praznik je prejel nagrado Prešernovega sklada za razstavo »Neimenovanih« kipov v Madridu. Za še večji dosežek si ta malopridni kipar šteje

To je on

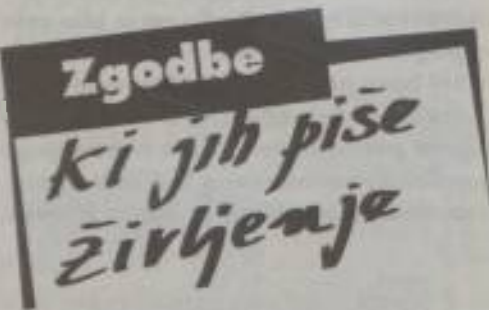
Zgodba z naslovnice

tri nominacije zapovrstjo in izgradnjo ateljeja v tem istem času.

Toplo se zahvaljuje vsem, ki so ga te dni obdarovali s pohvalami in komplimenti, še posebej pa mami, ki ga je vedno podpirala. Podpirala ga je pravzaprav najprej vsa Negova, ki mu je še med študijem odstopila prostore v negovskem gradu, in nato še občina Gornja Radgona, ki je odstopila prostor za delo najprej v radgonskem gradu in nato v starem vrtcu, kar je trajalo dobrih dvanajst let. Seveda ni šlo prav zlahka, bilo pa je veliko posluha in razumevanja za ambicije mladih umetnikov. Leta 1993 smo v Radgoni celo organizirali kiparsko delavnico z udeležbo pomembnih kiparjev in priredili razstavo nastalih del, ki je bila zelo odmevna v mariborski Umetnostni galeriji. S takšnimi in podobnimi spomini se rad vrača v naše kraje in ni edini.

Omeniti je treba še Galerijo Murska Sobota, ker je z njo zadovoljstvo sodelovati in ker v njej ob vsakem obisku srečaš koga od dragih prekmurskih kolegov slikarjev, ki se zavidljivo trdno in uspešno držijo svoje dvodimenzionalne podlage, mogoče trdneje kot mi na tridimenzionalni strani Mure.

P. S.: Tako nekako nastajajo in živijo moji kipi. Realnost se jih najbolje dotakne z distanco, dva koraka stran od njih. Hvala za razumevanje!

V tipični markovski vasi Lipa pravimo, da si ne predstavljamo kulture brez Milene Jerebic oziroma, kot ji pravijo, Kovačove Mile. Pri kulturi je glavna, namreč vedno poskrbi za proslave v vaško-gasilskem domu, igre in petje.

Po horoskopu je strelka. Je morda astrološko znamenje krivo, da je Mila ženska, ki je odgovorna, avtoritativna in odločna? V svojo družbo strelja le puščice razumevanja, da se imajo vsi lepo in prav. Mila zna za dobro voljo karizmatično poskrbeti.

Milena - Mila je rojena v premožni družini Sobočanovih, kjer je ostala do devetnajstega leta starosti.

Zase pravi, da je bila tako doma kot v šoli zelo živahen otrok, drugačna od svoje sedem let starejše sestre Marte, ki je bila mirne narave. Milo so vedno zanimale najrazličnejše stvari. Je talentirana za mnoge stvari, med drugim tudi za pisanje.

Bila je le enkrat zaljubljena

V šolo je hodila tri leta v Lipi, nato pa pet let v Odrance. Ker je bila neizmerno radovedna, so jo veselili vsi predmeti, tako naravoslovni kot družboslovni, za katere ima živ dar, smisel in voljo. V šoli je sodelovala pri pevskem zboru, plesu, recitacijskem krožku in obiskovala fotografski krožek. K slednjemu je hodil tudi Štefan Jerebic iz njene vasi, ki je bil njen sošolec in je celo sedel v

klopi skupaj z njo. Pozneje sta postala prijatelja in tudi par. Pri devetnajstih letih sta se lepega januarskega dne poročila in poroko primerno praznovala. Slavje je trajalo kar tri dni. Iz ljubezni so se v novem domu, ki sta ga postavila Mila in Štefan, rodili štirje otroci, tri hčerke, ki imajo že vse svoje družine, in sin Tadej, ki je študent, star dvajset let. Vsi, ki poznajo Jerebičeve, vedo, da so bili v tej družini vedno dobroti, prijaznost in zaupanje drug v drugega. Tako kakor Štefan je tudi Milena takoj po poroki odšla za zaslužkom v tujino, vendar le za dvajset mesecev v Avstrijo, potem sta se oba vrnila in se ukvarjala s kmetijstvom. Štefan je moral še prej k vojakom v Novo Gradiško.

Štiri leta je bila Mila zaposlena v tovarni Mura, vendar je bilo veselje do dela v kmetijstvu močnejše kot do Mure, zato se je posvetila kmetovanju. Mila ima zelo spoštljiv odnos do živali. Če kdo pride k njej na obisk, začuti, da so živali pri njej srečne in da jih spoštuje. Povedala mi je, da se v hlevu s kravami celo pogovarja, jim poje in živalski čut je dovolj močan, da zaznava človeško ljubezen in sovraštvo. Ne le živalim, tudi rožam, katerih pri Jerebičevih ne manjka, se dobro godi, namreč tudi z njimi se pogovarja.

Milo lahko že več kot dvajset let vsako jutro in zvečer srečamo na kolesu, ko se pelje v vaško zbiralnico mleka, kjer zbira mleko. Tako ima možnost, da prisluhne vaškim novicam in da se ji ljudje tudi kaj potožijo.

Če ne bi bilo Mile, ne bi bilo ...

Odgovorna je za mnoga dogajanja v svojem kraju. Leta 1982 je bila soustanoviteljica mešanega pevskega zbora, ki je bil ustanovljen za petje na pogrebih. Močna volja do petja je bila svojčas tako velika, da so peli na različnih pevskih prireditvah, nastopih in proslavah. Leta 1996 je postala predsednica Kulturno-umetniškega društva Lipa, ki ga je ves čas uspešno vodila in si prizadevala, da bi čim več ljudi sodelovalo pri pevskem zboru in različnih nastopih. Najprej otroke, nato pa tudi odrasle je učila odrske igre in pri tem je imela vselej dovolj potrpežljivosti za delo.

Že dolga leta piše zgodbe in dramska dela, za katera jemlje ideje iz vsakdanjega življenja, ter legende, ki jih je slišala od starejših vaščanov, ki jih je vedno rada poslušala in se od njih učila življenjske modrosti.

Kako vidite življenje, ki ga opisujete?

»V svojem pisanju se tu in tam najdem tudi sama.

Pišem po pripovedovanju o nečem, kar se je že zgodilo in bi lahko prispevalo h kakšnemu dobremu koncu. Največ idej za pisanje mi pride, ko sem sama na vrtu, njivah ali v hlevu. Dosti zanimivega, kar se mi porodi v nočeh, ko ne morem spati, napišem na list, zato imam na nočni omarici vedno pisalo in list papirja, da si delček zgodbe, ko se je spomnim, tudi zapišem. Vedno bolj me navdaja misel, da se izražam s pesmijo. Te pa pripovedujejo o moji rojstni vasi, ljubezni in vsakdanjem življenju.

Ljudem rada prisluhne, ko ji govorijo o sebi, preteklosti, politiki, o boljših časih, življenju in smrti, kateri se nihče ne izogne. Tudi njen mož je odšel leta 2003 k večnemu počitku in za Milo se je svet sesul. Pred njo je bila le tema, kar je trajalo eno leto.

Minevanje lahko pomeni tudi nov začetek

Po Štefanovi smrti je ostala Mila na kmetiji s sinom Tadejem, vendar je tudi on čez teden v Mariboru, kjer študira. Eno leto je bila prepričana, da ne bo znala živeti brez človeka, v katerega se je zaljubila že kot osnovnošolka. Bila je to prava ljubezen, brez madežev. V kulturno-umetniškem društvu se je po osmih letih odrekla vlogi predsednice in tudi ni zahajala v družbo svojih pevskih in dramskih prijateljev. Vendar so ji otroci ves ta čas stali ob strani, enako pa tudi njeni številni prijatelji, ki so jo tolažili in ji svetovali, da nadaljuje s kulturnim delovanjem. In res je po enem letu žalovanja prišla nazaj med njih, kjer sodeluje z dušo in telesom, vendar ne želi biti več predsednica. Tako si je sčasoma opomogla in bila

Ko je srečala abrahama. Na fotografiji sta njen pokojni mož Štefan in sin Tadej.

pobudnica, da dramskemu društvu dajo ime Veseli vandrovc, pri katerih je igralno aktivnih sedem članov: Štefan Matjašec, Olga Zadravec, Jože Horvat, Jože Žalik, Franc Zver, Vera Zver in seveda avtorica tekstov Milena Jerebic. Občasno jim kot dodatni igralec na pomoč priskoči še njen sin Tadej, ki ima tak smisel za oder in pisano besedo kot njegova mama. Sam je že izdal tudi pesniško zbirko.

Vaje za nastope njihove dramske skupine so družabni večeri pri Mili doma, ki trajajo tudi pozno v noč. Vsi ti člani društva Veseli vandrovc se trudijo, da se v vasi čim bolj vzpostavi družabno življenje. Sodeč po številnem obisku na njihovih nastopih je med ljudmi v vasi in tudi zunaj nje veliko zanimanja za njihove odrske sposobnosti. Vse bolj se še posveča pisanju dramskih zgodb, ki so jih prav vse njeni vandrovcji že odigrali. Pravi, da potem, ko se je poročila, časa za pisanje ni imela, zadosti in je srečo rajši iskala v svoji veliki družini. Je mnenja, da človek lahko piše iz ljubezni, ko je te poln ali ko jo išče.

V vasi piše pogrebne govore, ki jih tudi prebere, za to pa je potrebno veliko sočutja do pokojnega in seveda svojcev. Z besedami na listu ali dveh čim bolj natančno opiše pokojnega in se mu v imenu vseh pokloni. Mila se dobro zaveda, da so poslovilne besede o človeku, ki leži na mrtvaškem odru, zelo pomembne, četudi jih mrtev ne sliši, zato se za vsak pogreb dobro pripravi in izbere prave besede. Besede slovesa so pomembne za domače in vse zbrane pogrebce.

Knjiga njo briga!

Med najinim pogovorom mi je naštela obnove več kot desetih knjig, in to takih z dvesto stranmi, ki jih je prebrala od novega leta do druge polovice februarja. Prav rada bere najrazličnejše knjige, vendar od nekdaj obožuje knjige o morju, mornarjih in njihovih življenjskih pripetljajih v daljnem svetu. Pravi, da jih rada prebira, ker ima vsak mornar svojo zanimivo zgodovino, svojo srečo ali tragedijo, svoje želje in svoja upanja. Na ladjah se med dolgim popotovanjem spoznajo, se drug drugemu razkrijejo.

Dr. Jože Magdič:

Mila Jerebic je zame ena od velikih žensk. Kot Lipljanec jo poznam, ker sem z njo sodeloval. Z njo sodelujem pri pospeševanju kulture v vasi Lipa. Vedno me je presenetila, in sicer vedno prijetno.

Mila v naročju svoje mame Marije. Desno sta njen oče Ivan in njena sestra Marta.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Občinski odborniki in med njimi Matija Vaupotič

Še redki starejši krajan Lukavec in okolice se spominjajo predsednika nekdanje lukavske občine Matije Vaupotiča, katere sedež je bil prav v njegovi hiši, ki stoji še danes in je vzorno obnovljena. Danes živijo v njej tri generacije, tri ženske: babica, mama in vnukinja. To so babica Julijana Makovec (rojena Jelen), njena hčerka Berta in vnukinja Bojana.

Moja vas
Lipa, vas majhna stoji sred' polja, obdajajo jo ravnica in hrički sveta. Je lepa, prijazna, čista lepo, popotnika sprejme zmeraj srčno. V Lipi ljudje kot čebele pridni žive, delati na zemlji srčno žele, da bi rodila obilo sadu, kmetu olepšala življenje težko. Ko orjem njive, gledam svojo vas, v njeni lepoti uživam, saj zemlje si kras, si vedno kot majhna srečna bila, kmetu si dala zadosti blaga. Lipa, o Lipa, lepa si vas, vedno v njej uživala življenje bom lepo, da bi ljudje presrečni bili, to si želimo v Lipi zdaj vsi.

Milena Jerebic rože prav gotovo veliko pomenijo.

Milena Jerebic

Nikoli me ni razočarala. Talent v njej sem odkril, ko sem spoznal, kdo je Mila Jerebic. Zaradi tega sem bil še srečnejši, da sem imel stike z njo že prej. Toliko bolj sem bil nad njo navdušen, ko sem v njej odkril aktivno, avtonomno, literarno in kulturno-umetniško nadarjenost. Namreč Mila Jerebic obvlada besedo in je zmožna ustvarjati vse od pesnitev do dramaturških del. Brati njene pesmi je pravi užitek, in ko analiziram njena dramska dela, moram povedati, da pozna življenje. To je zelo pomembno. Mila ne pozna samo življenja kraja Lipa, ampak tudi življenje Prekmurja, prekmurskega človeka. Ona diha z narodom, se pravi, da diha z ljudmi. Aktivno opazuje to življenje in je dejansko sposobna svoja opažanja prevesti v umetniško besedo.

Mila Jerebic je v osnovi nadpovprečno inteligentna ženska, ki bi brez problemov končala katerokoli fakulteto. Kot umetnica besede bi verjetno šla študirat na filozofsko fakulteto in bi jo dokončala.

Pri njej obožujem sintezo vaškega življenja, a ne samo vaškega, ampak specifičnega kmečkega življenja. Mislim, da sloni njena umetnost besede ravno na tej sintezi. Vsekakor je Mila sposobna združevati kmečkega duha in literaturo; s človeškega vidika pa je izredno prijazna in ima čudovite manire – čudovito se zna vesti. Ko prideš v stik z njo, začutiš, da te ceni in da je ona avtoriteta, ampak tudi ona meni da vedeti, da sem vreden življenja. Moja pobuda za širše poznavanje Mile Jerebic je bila v tem, da nisem srečen, če je katera osebnost zamočvana. Prepričan sem, da je to korak v smer širšega poznavanja Mile Jerebic ne samo znotraj vasi Lipa, temveč na območju Prekmurja, Prlekije in vse Slovenije, saj Vestnik berejo po vsej državi.

To je moj pošten odnos do Mile.

Bojan Zadravec

Občinski odborniki križevske občine leta 1939. Od leve proti desni stojijo Franc Prelog, Anton Babič, Ignac Magdič, Matija Vaupotič (Lukavci), Alojz Lebar, Alojz Štuhec, Ferdinand Magdič, Alojz Domanjko, Marko Makovec, Alojz Šumak; od leve proti desni sedijo: Jože Kosi, Martin Kolmanič, Jožef Farkaš, Franc Osterc, Alojz Žnidarič, Karel Belec, Franc Skuhala, Ivan Antolin, Franc Brumen, Jakob Žnidarič, Fridrih Belec, Matija Osterc in Janez Markovič.

O življenju in delu Matije Vaupotiča so mi poročale predvsem Julijana ter njeni hčerki Berta in Marija, ki živi v Spodnjem Kamenščaku. Julijana, ki šteje triindvetdeset let, je bila rojena pri Jelenovih prav tako v Lukavcih. Z nostalgijo se spominja dobrega človeka, njenega sorodnika Matije Vaupotiča.

Veleposestnik in funkcionar lukavske in križevske občine Matija Vaupotič, po domače Mursičev vujec, je bil rojen leta 1877. Končal je meščansko šolo v Radgoni in je bil zelo napreden in razgledan kmet. Bil je »rihtar« (župan) občine Lukavci, pozneje občine Križevci, obenem pa član Ljudske stranke. Poročil se je z Alojzijo Filipič iz Stare Nove vasi, vendar v zakonu nista imela otrok. Ker je bil Vaupotič stric Julijanine mame, je njeno Julijano vzel k sebi in jo posvojil. Po pripovedovanju Julijane in njenih hčerk so leta 1905 pri Vaupotičevih začeli graditi novo hišo, ki so jo končali v dveh letih. Pri hiši še hranijo celoten načrt za gradnjo hiše, katere projektant ni znan. Opeko so kupili v lukavski opekarni Hanikman, celotna hiša pa je podkletena. Kamen za temeljni del hiše, »cokl«, so pripeljali iz Lepoglave. V novi hiši je bil sedež lukavske občine vse do ustanovitve križevske občine.

Na veliki kmetiji Vaupotičevih, ki je premogla šestnajst hektarov obdelovalne zemlje, so imeli v hlevih dva para voznihi konjev in po dve ali tri žrebice, govejo živino in prašiče. Kot se je za veliko kmetijo v tistih časih spodobilo, so imeli tudi mlatilnico oziroma, kot ji ponekod pravijo, tudi

Vaupotičeva kmečka hiša leta 1968

»danfar«, s katerim so opravljali mlačev v bližnjih in daljnih vaseh. Kdo vse pa je delal na tako veliki kmetiji? To so bili nečak župana Vaupotiča, Franc Jelen, in Julijana Jelen, pozneje poročena Makovec, ter hlapci, dekline in sezonski delavci, kot so bili mlatci in pastirji. Matija Vaupotič je umrl leta 1949, kmetijo pa je dve leti pred njegovo smrtjo prevzel Franc Jelen, leta 1960 pa Julijana in njen mož Alojz Makovec. Sedanja lastnica je Berta Makovec.

Bojan Zadravec

Kak znate je februar najkrajši mesec. Se paše po ovon dugon januar. Pomali se enj topij. Fašenik je tuj tū. Letos pa nede nikše nevoule, f koj bi se naj oblekli za fašenik. Lejko ste slovenski vojak, na mirovnoj mislji v Iraki. Te ste lejko Drnovšek. Samo za tou te se pa mogli malo bole potrujiti. Pred ten ka te se v njega oblekli, morete bar dvej vōri sideti v lotosovon cvejtj. To je ena finta z joge. Te se morete v glendalo gledati pa coj dati: »Mhmhmhmhmhm. Bar 15 minut. To je ene fele duhovna vaja.

Vmejs še pomilostite kakšega svojega dragoga, ka van je kaj dobroga v življenji napravo. No te te pomali kredi. Samo še morete v eno šolo iti, pa začati poberati prostovolčjne prispevke za Darfur. Ati mi je pravo, ka ga tou spominja na čas, tan pred 35 lejtami, da je on v osnovno šoulo odo. Te so tuj po šolaj poberali od dice, pejneze za vietnamsko deco. No pa poglente ge je gnes Vietnam. Kak se je začo razvijati. Se na podlagi tistih diteči prostovoljni prispevkov. Ati je nekšo demagogijo omenjo. Ges ne ven ka je tou. Samo si mislin, ka bi boukše bilou, če bi si tej, ka so si v samostojnoj Sloveniji pomogli do debeli milijard, sakši po milijonček dal, dosta več pomogli kak tej prostovoljni osnovnošolski prispevki. Lejko se pa tuj f terorista maskerate. Pa nej f kakšega šteč. Ite v bauto pa si kùjpte ove gumijaste piceke. Dobite je tan kak odavlejo psečo rano. Pa si fajn tej par picekof okouli pasa zvežte, nej napuni, tak bole naraji. Se fkùper pa skrijte pod kaput. No pa te, da te na kakšo fašensko žurko prišli, samo kaput razno odprite. Potegnite vouže, ka piceki nakla spadnejo. Se ka še morate napraviti je najbolje naglas, kelko lejko, kikirikate. Te vidli, kakši de efekt.

No telko pompa, kak ga okouli te ptičje gripe tirajo, so pa

že dugo nej od-nikoj tirali.

Labodi, čaple, gasilci. So betezni, nej so betezni. Se prenaša na človeka? Se ne prenaša na človeka. Ati je pravo, ka njemi zainok folga tou, ka se zove ptičja gripa. Pa si sakše gojno, tak da misli, ka ga nišče ne vidi segne ta nazaj k lopaticj, pa si proba če njemi že peroti rastejo. Zainok je še nej nika najšo. Dvej bilici pa nosi okoli. Že duga lejta. Mama njemi že guči, ka sta tou dva poloužka.

Zimske olimpijske igre so v Italiji. Nikdar še telko turistov – pardon slovenski športnikov nej bilou na Olimpijadi, kak na toj talijanskoj. Lekar so naši športniki nej navajeni na Italijo. Ka smo radi če je f šteroj disciplini naš športnik nej gljij točno zadenj. Slovenki orli, kak smo je inda zvali, so lekar v straji pred pričjoj gripof, začali bar dvajsti metrof prle doj kapati, kak bi trbelo. Mogouče ji je straj, ka je tan kama druji skačejo vekša nevarnost okužbe. Ati je pravo, ka se ka naši športniki lejko osvojijo je kakši prelado.

No samo še neka san ščel. Da je gnila Jugoslavija razpadnola je f slovenskoj javnoj upravi delalo 9773 lidij. No gnesden pa 34.954. Tou je za 25.181 več. Čuje se skoro kak znastvena fantastika. Samo je istina. Minister Gregor je obečo, ka de se tou enjalo. Če njemi tou grata se lejko prepiše na minitra Gredola. Ati je pravo, ka bi trbelo ustanoviti še več nouvi občin. Sakša KS bi naj avtomatsko gratala občina. Pa bi se rejšili problema nezaposlenosti. Kak hitro bi pa poraslo število nezaposleni, bi kakšo malo vekšo KS – Občino raztalali na dvej nouvivi. Pa tak daleč dokeč ne bi sakša kuča bijla svoja občina.

P.S. Pomali začajte misliti, na sprotoletje. Pa kak lipou je, da zača se cvesti pa zeleno gračuvati. Te znankar nede več ptičje gripe. Pa de kaj drugoga. F tou san 100% gvūšen. Ka bi vači po radii gučali pa po televiziji kazali, pa v novinaj pjsali.

VANAK

Svet
digitalnih
tehnologij

Sejem uporabne elektronike

2006 International

DEFINING TOMORROW'S TECHNOLOGY

PRODUCED BY CEA

Sejem CES v Las Vegasu v začetku januarja se je sklenil pod vtisom novih in prihajajočih tehnologij. Vse bolj se reklamira romanca med informacijskimi tehnologijami in elektroniko. Vedno več je povezovanja med giganti teh dveh področij.

Pokazalo se je, da postajajo vsebine vedno pomembnejše gonilo napredka v računalništvu in elektroniki. Dobra vsebina lahko požene ali tudi ustavi napredek določenih produktov. Zaradi tega je že precej partnerstev med proizvajalci elektronike, računalnikov, programskimi hišami ter medijskimi in filmskimi giganti. Pomembno področje je upravljanje s pravicami digitalne vsebine. Določen film na dvdu je tako lahko namenjen le za določeno regijo in ga drugi ne bodo mogli videti. Trenutno je na tem področju še nekoliko zmede, saj je čutiti, da zadeve še niso dovolj dorečene.

Z veliko hitrostjo se približuje tudi doba digitalne televizije visoke ločljivosti. Pričakovane bitke med prevladujočima standardoma HD-DVD in Blu-ray ni bilo. Prvi primerki enot so že na voljo. Seveda z ustreznimi cenami (500–2000 USD). Potrebujemo seveda tudi dober zaslon. Prikazani so bili že plazemski zasloni z več kot 2,5-metrsko diagonalo. Za domačo uporabo bomo morali vendarle še malo počakati.

Zanimivo je bilo, da se brezžično povezovanje domačih naprav ne postavlja več kot edina prihodnost, ampak se spet razmišlja tudi o starem dobrem koaksialnem kablu – standard MoCA (Multimedia over COax Alliance). Pri brezžičnem povezovanju na domu pripravlja Intel brezžični USB-standard kot zamenjavo za sedanji USB.

Med proizvajalci je Intel predstavil tudi svojo novo računalniško platformo Viiv, ki želi postati osrednji računalniški sistem za domačo zabavo in delo. S tem poskuša ponoviti uspeh svoje platforme Centrino. Viiv vključuje področja filma in televizije, glasbe, iger in fotografij. Konkurent AMD pa pripravlja platformo AMD Live! Precejšen trend se je pokazal tudi pri računalnikih in prenosnikih z dvojedrnimi procesorji in grafičnimi karticami. Trend paralelizma se hitro nadaljuje, saj so na obzorju že procesorji s štirimi jedri. Čakamo le še

na porast programov s podporo paralelni obdelavi podatkov.

Pri shranjevanju podatkov na trde diske je kapaciteta 500 GB že skoraj maksimum trenutne tehnologije. Dokler ne pridejo na tržišče diski z novo tehnologijo zapisa (pravokotno zapisovanje na površino magnetnega medija), je rešitev v dodatnih diskih.

Bolj skrit trend je bil prikaz internetnih (Skype) mobilnikov. Na trgu naj bi bili okoli poletja s ceno okrog 100 USD.

Zelo pričakovan je bil prikaz dlančnika Palm Treo 700w, ki združuje proizvajalce Palm, Microsoft in Verizon. Prvi je izdelal dlančnik, drugi mu je dal operacijski sistem (Win Mobile 5), tretji pa brezžično komunikacijo, kar predstavlja pomembno združitev dosedanjih rivalov. Konkurenca ne spi, saj se enako težko pričakuje tudi Motorolin mobilnik Q z enakima vgrajenima komponentama.

Pričakovana je bila tudi napoved prihoda multimedijske konzole Sony PlayStation 3 kot velikega konkurenta Microsoftovemu Xboxu 360. Vendar Sony datuma še ni najavil in tako omogočil špekulacije glede prihoda in cenovne politike.

Ob splošni varčnosti naprav prihaja že prva generacija napajalnikov na osnovi gorivnih celic. Te majhne »baterije« bodo poganjale kamere, mobilnike in v nekaj letih tudi prenosnike.

Sejem CES je tako ponovno potrdil svoj status kot mesto, kjer se najdejo novi produkti in trendi v industriji zabavne elektronike in računalništva. Lahko bi rekli, da je kot neki Disneyland za navdušence takšnih tehnologij. Slabost za obiskovalce je le njegova velikost, saj je prerasel že kar v malo mesto. Sklenemo lahko, da se trendi vse bolj vrtijo okoli digitalne televizije in medijev visoke ločljivosti ter z njimi povezanih tehnologij. Čakamo le še na prihod teh tehnologij k nam domov.

Dr. Matej Gomboši,
univ. dipl. inž. rač. in inf.

Z našega štedilnika

Juha z bukovimi ostrigarji in ajdovimi žličniki

100 g čebule, 250 g bukovih ostrigarjev, 80 g korenja, 50 g peteršiljevega korena, 4 cl rastlinskega olja, sol, poper, 1 žlica rdeče paprike, 80 cl jušne osnove, škrobna moka za zgostitev, sveže sesekljan zelen peteršilj

Za žličnike: 2 jajci, 1 žlica olja, 6 žlic ajdove moke, ščepec soli

Zelenjavo in gobe očistimo ter operemo. Čebulo sesekljamo, bukovе ostrigarje, korenje in peteršilj pa narežemo na lističe. Na maščobi prepražimo čebulo, dodamo narezane gobe in zelenjavo ter vse skupaj še nekoliko prepražimo. Dodamo rdečo papriko, premešamo in zalijemo z jušno osnovo. Začinimo in na zmernem ognju počasi kuhamo. Ko se zelenjava in gobe zmehčajo, vkuhamo v juho ajdove žličnike ter jo zgostimo s podmetom iz škrobne moke in smetane. Na kratko še pokuhamo in juho po potrebi še začinimo. Pred serviranjem dodamo še sveže sesekljan zelen peteršilj.

Ajdovi žličniki: sestavine dobro zmešamo in jih z žlicama vkuhamo v juho.

Ohrovtove sarmice s cvetačo

4 liste ohrovta, 300 g cvetače, sol, poper, kumina, muškatni orešek, 30 g masla, žlica moke, 15 cl mleka, 1 jajce, trakovi pora za vezanje sarmic

Ohrovtove liste blanširamo v slanim kropu in jih preložimo v drugo posodo, da se odcedijo. Cvetačo očistimo in nacvetkamo ter skuhamo do mehkega. Pripravimo bešamel: na maslu prepražimo moko in zalijemo z mlekom. Začinimo s soljo, poprom, kumino in muškatnim oreškom. Ohlajenemu bešamelu primešamo jajce in kuhano cvetačo. Ohrovtove liste nadevamo s pripravljeno maso, zvijemo v sarmice in povežemo z blanširanimi porovimi trakovi. Pripravljene sarmice kuhamo v vodni kopeli okrog 25 minut. Zraven ponudimo paradižnikovo omako ali kremno špinačo.

Tolstolobikovi kotleti v parmezanovi skorjici

4 tolstolobikovi kotleti po 150 g, 4 cl oljčnega olja, 50 g belih drobtin, 50 g parmezana, sol, poper, 50 g masla, 2 limoni, sesekljan zelen peteršilj

Tolstolobikove kotlete začinimo in pokapljamo z limoninim sokom ter pustimo marinirati vsaj nekaj ur na hladnem. Lupino ene limone naribamo, dodamo drobtine, parmezan in žličko sesekljane peteršilja. Sestavine dobro premešamo.

Marinirane tolstolobikove kotlete z obeh strani popečemo na oljčnem olju. Nato jih povaljamo v pripravljeno panadi. Panirane tolstolobikove kotlete položimo v pekač in vse skupaj postavimo v vročo pečico za dobrih 10 minut, da se panada zlato-rumeno zapeče. V ponvi, v kateri smo pekli ribe, stopimo maslo, dolijemo limonin sok in s tem prelijemo tolstolobikove kotlete. Ponudimo vroče s krehlji limone in poljubno pripravljenim krompirjem ali zelenjavo.

Čičerika s smetano

300 g čičerike, sol, poper, 60 g čebule, 5 cl oljčnega olja, sladka rdeča paprika, 20 cl kisle smetane, juha za zalivanje, sesekljan zelen peteršilj

Boštjan Režonja,
kuhar
v lendavskem
hotelu Lipa

Čičeriko čez noč namakamo v hladni vodi. Skuhamo jo v slani vodi do mehkega. Na olju prepražimo sesekljano čebulo, dodamo kuhano čičeriko, začinimo in podlijemo z malo juhe. Dodamo razmešano kisko smetano, premešamo, na kratko pokuhamo in pred serviranjem je potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

Mešana zimska solata

600 g kitajskega zelja, 150 g gomolja zelene, 100 g čebule, 100 g sveže rdeče paprike, 3 stroki česna, 2 pomaranči, sol, poper, oljčno olje, balzamični kis, 2 jušni žlici sesekljanih praženih bučnih semen

Kitajsko zelje očistimo in operemo ter narežemo na 1 cm široke rezance. Gomolj zelene prav tako operemo in olupimo ter grobo naribamo. Očiščeno čebulo in papriko narežemo na lističe, česen stremo in fino sesekljamo. Pomaranči olupimo in narežemo na lističe. Vse pripravljene sestavine pomešamo v solatni skledi, začinimo s soljo in poprom, dodamo olje in kis ter premešamo. Solato naložimo v skodelice in po vrhu potresemo z grobo sesekljanimi in prepraženimi bučnimi semeni.

Jabolčna torta

Testo: 100 g masla, 2 kiselkasti jabolki, 1 limona, 100 g sladkorja, 150 g moke, 1 pecilni prašek, 2 jajci, mleti cimet, 3 cl ruma, 4 beljake, ščepec soli, 200 g sladkorja v prahu, 200 g fino mletih mandeljnov. 1 mandljev ekstrat, 3 liste želatine, 40 cl sladke smetane

Okrasitev: cimet v prahu, kandirano južno sadje

Jabolka olupimo, izdolbimo peščevice in narežemo na kocke 1 x 1 cm. Pokapljamo jih z limoninim sokom.

Zmehčano margarino penasto umešamo s sladkorjem, vanilinom, 2 jajcema, rumom in naribano limonino lupino. V moko vmešamo pecilni prašek in cimet. Pazljivo in postopoma dodajamo pripravljeno moko jajčni masi.

V namaščen tortni model nadevamo pripravljeno maso, nanjo naložimo jabolčne kocke in jih prekrijemo z beljakovo maso. Beljakovo maso pripravimo iz stepenih beljakov, ki smo jim vtepli sladkor v prahu in primešali mlete mandeljne ter dodali mandljev ekstrat.

Tako nadevan model skrbno prekrijemo s folijo za peko in postavimo v vnaprej ogreto pečico (180 °C). Po približno 30 minutah folijo odstranimo in torto pečemo še 15 minut. Nato jo ohladimo. Po 10 minutah odstranimo model in torto povsem ohladimo.

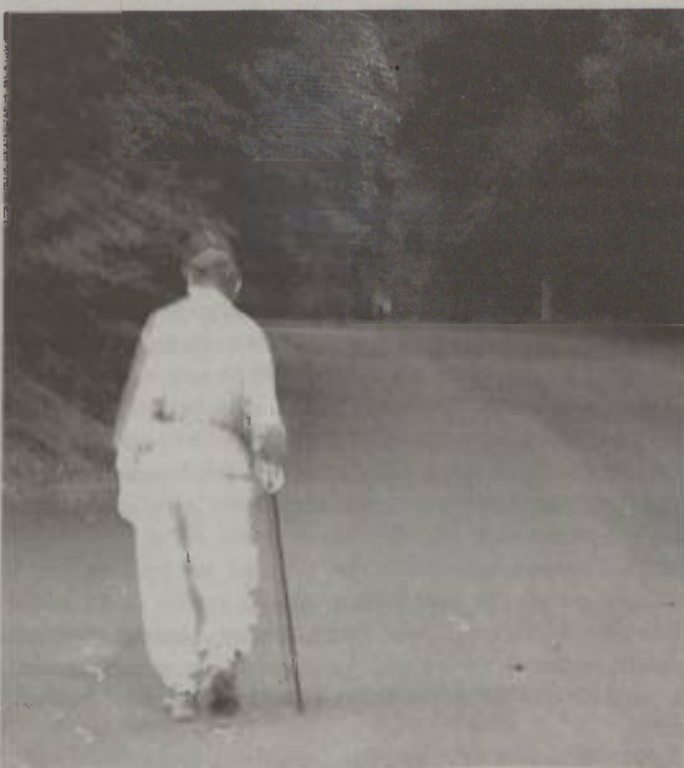
Sladko smetano stepemo, dodamo namočeno in ožeto želatino ter vse skupaj dobro premešamo. S tako pripravljeno smetano poljubno premažemo torto, tako s strani kot po vrhu, ter dekoriramo z mletim cimetom in kandiranim sadjem.

Kakovostna starost

Ko ne kupuje več novih čevljev? Ko ne slavi več rojstnih dni? Ko nima več prijateljev? Je to pri 65, 70 ali pri 80 letih? Ali pa je to že pri 25 letih?

Star človek je z vidika tržnega gospodarstva vsakdo, ki je presegel 40. leto in ima pred seboj še 40 do 50 let življenja. Samo spomnimo se, kako težko je menjati službo po štiridesetem. Sicer si pa življenjsko pot lahko predstavljamo tudi kot parabolo. Prvih 25 let štejemo za otroštvo in mladost, sledi 40 let zrelega obdobja, ko se človek razvija in doseže svoj vrh, po 65 letu starosti pa se začne tretje življenjsko obdobje.

Mnoge naloge, ki jih ima človek v srednjih letih, v starosti izgubijo svoj smisel in namen, saj se njegov položaj spremeni (npr. z upokojitvijo, odselitvijo otrok, smrtjo partnerja). Težko se prilagodimo tem spremembam, posebej še, če se v življenju nismo pravočasno naučili izpuščati, in zato vse te spremembe občutimo kot izgube. Vendar je to, da te spremembe sprejmemo, najboljše, kar lahko napravimo, namreč, če tega ne storimo in vztrajamo pri visokem vrednotenju stvari, ki jih zaradi teh sprememb sedaj več nimamo in jih ne moremo imeti, se pojavi doživljanje nekoristnosti. Od tod tudi pojmovanje, da je starost žalost in brez smisla. Da bi se temu izognili, se je dobro spoprijateljiti s starostjo in z njenimi spremljevalnimi pojavnimi oblikami pravočasno, kar pomeni v vsakem trenutku življenja, zlasti pa v tretjem življenjskem obdobju. Dobro je, če natančno spoznamo in zato lahko ločimo med vsemi tremi oblikami starosti, ki nam vsaka zase veliko pove tudi o nas samih.

Kdaj je človek star?

Kronološko starost pokaže naš rojstni datum in poteka pri vseh ljudeh in v vsakem obdobju enako hitro. Nanjo mi sami nimamo nobenega vpliva, zato pa ga imamo na drugo obliko, na funkcionalno starost, ki se kaže v tem, kako samostojno zmoremo opravljati temeljna življenjska opravila in koliko smo zdravi, zdravniki jo imenujejo tudi biološka starost. Samo 15 odstotkov bolezni je genskega izvora, vse druge bolezni so življenjske navade. Torej lahko z zdravo miselnostjo in s spremenjenimi navadami, če hočemo, prekinemo tudi krog družinskih bolezni.

Doživljajska starost je tretja in najbolj specifična oblika starosti, a prav zanjo lahko največ naredimo sami. Kaže se v tem, kako človek sprejema svojo trenutno starost, kakšen je njegov celosten odnos do nje in vsega, kar je povezano z njo. Je globljega in širšega pomena kakor psihična starost, ki zajema le človekovo duševno doživetje svoje starosti.

Meja med srednjimi in poznimi srednjimi leti ni postavljena v petdesetletnico življenja po naključju. Ob izteku klimakterija imamo praznični mejnik »srečanja z abrahamom«, ko narava sama opozori na nujnost zavedanja po pripravi na svojo starost, da bo lepa in izpolnjena, da bo v tesni povezavi s prejšnjima dvema generacijama in da bomo zato zadovoljni vzklicali: »Stari smo, pa kaj ...«

Tatjana Drexler

Diši po pomladi

»Prva lastovka še ne prinese pomladi,« pravi latinski pregovor, vendar si nas večina že prav srčno želi, da odvrže plašče in obuže lažje čevlje. Slednji so že na policah in priznati je treba, da ponudba ni majhna.

Čevelj kot miška

Če hočemo iti v korak s časom, nas lahko na novo pot povedejo čevlji z navdihom iz tehnologije. Miška je prava igračka, ki nas vedno spominja na izvorno ljubko živalco. Modni oblikovalci so jo pobarvali z različnimi vzorci. Barve so dokaj raznolike. Tiste v kontrastnih kombinacijah vsekakor delujejo bolj športno kot tiste, kjer le podobni odtenki dajejo pečat zgodbi. Vzorec pik je vedno znova zanimiv in bele pike na vsaki podlagi delujejo sveže.

Balerinke

Čeprav se zdi, da balerinke odhajajo s prve modne police prav v višini naših oči, kjer so cene najvišje, so še vedno vsaj na spodnji ali zgornji polici.

Besede
mode

Zanje so značilne zaokrožene oblike, ki dostikrat spominjajo na otroške sandale. V več primerih so »nove balerinke« posipane z bleščicami, lesketajočimi se kamenčki ali so okrasno pošte v prav lepih oranžnih, vijoličnih in zelenih odtenkih. Zanimivo je, da prav te barve iz sekundarnega barvnega kroga predstavljajo osnovo akcentov novih barvnih lestvic.

Detalji

Kovinski detalji se selijo s torbic tudi na čevlje. Velikokrat so lahko barve in oblike torbic s čevlji zelo različne, a jih povezujejo prav kovinske verižice, zaponke in priponke. Poleg sijaja različnih kovin je najbolj zaželena barva kovine zlata in srebra. Tudi čevlji so tople bež barve in velikokrat posipani s srebrnimi lesketajočimi se bleščicami. Toplo in hladno se torej meša, mi pa upamo, da nas v prihodnje ne bodo grele samo barve.

Tatjana Kalamar
Morales

Na
lekarniški
tehnici

Zdravljenje kašlja

Uhanje pare iz navadnega lonca lahko usmerite v svoje dihalne poti s pomočjo brisače čez glavo, enostavneje pa je uporabiti posebno posodo za parno inhaliranje.

Vnos tekočine. Napitki navlažijo pljuča in vroči napitki ublažijo kašelj. Na splošno svetujemo pri prehladu in kašlju popiti približno dva litra tekočine (vode) na dan.

Primeri iz prakse

Prvi primer. Gospa okrog dvajsetih prosi za nasvet zoper kašelj za svojega štiriletnega sina Milana, ki z občasnim izboljšanjem pokašljeva zadnjih nekaj tednov. Čez dan kašelj ni moteč, a Milanu ne pusti spati čez noč. Mati je bila pred tremi tedni z otrokom pri zdravniku, a ji je ta zagotovil, da zdravljenje z antibiotiki ni potrebno, ker se bo kašelj sčasoma pozdravil sam od sebe. Kašelj je suh in brez izmečka, tudi sirup z butamiratom mu ne omogoči mirnega sna. Otrok ne jemlje drugih zdravil. Pri dihanju ne sope in ne čuti nobenih bolečin v prsih. Pred kratkim je bil prehlajen.

Farmacevtov pogled. Kašelj čez noč pesti štiriletnega otroka že nekaj tednov. Zdravnikov nasvet je bil ob Milanovem obisku ustrezen. Ker se je pozneje pokazalo, da otrok kašlja zlasti ponoči, je priporočljiv ponoven obisk pri zdravniku. Ponavljajoč kašelj čez noč postavlja sum o astmi, četudi ga ne spremlja piskanje v pljučih. Mogoče je tudi, da vzdružena bronhialna sluznica po pravkar preboleli virusni okužbi gornjih dihalnih poti sili na kašelj. Takšen kašelj lahko traja do šest tednov. Pogostejši je pri bolnikih z astmo in pri osebah iz družin, kjer so nagnjeni k preobčutljivosti na alergene, kot so,

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Več fizične aktivnosti, da pokurimo tisto, kar pojemo. To je moj recept, po katerem sem odvrget s sebe 26 kilogramov. Veliko ljudi me sprašuje, kako mi je uspelo, saj njim ne uspe obdržati svoje sanjske teže.

Stran z odvečnimi kilogrami ... vsako leto nas zasuje plaz vedno novih in vedno »boljših« diet. Vsaka posebej nam vzbuja upanje, da je to končno tista prava in čudežna receptura, ki nas bo kmalu in brez truda odresila odvečne maščobne obloge.

Slike brhkih najstnikov, ki se nam smejejo iz medijev, nam kažejo, kako enostavno je shujšati prav z njihovo metodo. Vse je čisto enostavno in zanesljivo pomaga.

Pa je res tako? Raziskave so pokazale, da se devet od desetih diet čez čas konča pri izhodiščni teži ali pa še s kakšnim dodatnim kilogramom.

Ene diete pogosto prepovedujejo hranila, ki jih druge spet priporočajo. V tem navalu diet ne velja več nobena logika. Ene kure priporočajo konzumacijo velike količine oreščkov, ki naj bi povzročali delitev zaužitih ogljikovih hidratov. Že iz daljne preteklosti pa velja prav nasprotno, da so oreški prave kalorijske bombe. Spet naslednje metode prepovedujejo konzumacijo mesa, ki ga druge priporočajo brez omejitev. Tretje se spet koncentrirajo le na maščobe ali ogljikove hidrate. Kombinacij je neskončno. Pravil ni.

V isti sapi naj omenim, da si lahko z dietami, ki temeljijo na enolični prehrani, naredimo več škoda kot koristi. Danes je veliko mladih, ki trpijo zaradi slabokrvnosti ali celo osteoporoze, da ne omenjam nerednih menstruacij pri mladih dekletih. Vse le zato, da bi bila podobna mamekni na naslovni strani priljubljene revije.

Omenimo primer zelo priljubljen **crash-diet** (hitra, nekajdnevna dieta z omejenim vnosom kalorij). V petih dneh diete izgubimo tri kilograme. V naslednjih petih dnevih pa sledi streznitev, ker smo jih štiri prideli nazaj. Zakaj tako, se sprašujemo ...

Enostavno. Za vsakodnevno normalno funkcioniranje telo potrebuje energijo. Dieta predstavlja telesu resno življenjsko nevarno grožnjo. Hitro zniža energijske potrebe za preživetje na minimum, da bi lahko z razpoložljivo energijo preživel čim dlje. Ko pridemo s crash-dieto h koncu in začnemo spet normalno jesti, je naše telo še vedno v izrednem stanju. Še vedno poteka presnova tako, da telo čim bolj izkoristi vsako vneseno kalorijo. Za prehod iz tega v normalno

stanje pa potrebuje kar nekaj dni. Vnos kalorij je zaradi tega dosti višji kot poraba. Hitro se zgodi, da smo potem še bolj debeli, kot smo bili prej. Ujeli smo se v klasično past diet, ki ji pravimo **jo-jo efekt**. Na začetku, med dieto, res izgubimo nekaj kilogramov na račun vode in beljakovin iz mišičevja, ki so med dieto vir energije, ker so enostavneje prebavljive kot telesne maščobe. Po dieti pa pridobimo nazaj čisto maščobno tkivo, ker se telo pripravlja na naslednje izredno stanje – v tem primeru dieto. Dosegli smo prav nasproten učinek, kot smo sprva želeli. Izgubili smo mišično maso in povečali maščobno.

Rešitev te težave je v tem, da se odločimo za **vseživljenjsko dieto**. To pomeni, da spremenimo način življenja. Uredimo prehrabene navade in se začnemo več gibati. Kajti samo hujšanje ni tako težko, težje je idealno težo ohraniti.

Enostavneje povedano, linijo lahko nadzira le tisti, ki si uravnoteži prehrano (ne pozabite, da mora vsebovati vse telesu potrebne sestavine in se ne osredotočati le na kalorije, ker to hitro privede do zdravstvenih težav), vnos kalorij in njihovo porabo z gibanjem.

Ta princip spremembe načina življenja je dobro formuliran v besedah očeta ameriškega gibanja aerobike Kennetha Cooperja, ki pravi: »Fitnes je življenjska pot in ne le cilj.«

Kaj pa, če se nam ne ljubi gibati, a bi vseeno radi imeli lepo postavo? Ali obstaja kakšna čudežna tabletk, s katero bi si kupili linijo?

Na hitro naj omenim le tri, pri nas zelo priljubljene vrste tabletk, ki pa v večini primerov skrbijo za linijo naše denarnice ...

Pred leti so po svetu oglaševali čudežne **fat-burnerje**, ki so sposobni topiti naše telesne maščobe. Njihova čudežna formula se skriva v mešanici mineralov, vitaminov, encimov in maščobnih kislin. Žal ni na voljo nobene verodostojne raziskave o delovanju sredstva. Se je pa pojavilo v ZDA veliko tožb proti proizvajalcem in prodajalcem teh snovi, ker so marsikateremu uživalcu povzročile hude zdravstvene težave.

Naslednje čudežno sredstvo so **zaviralci apetita**. Ti so sestavljeni iz balastnih snovi, ki se v želodcu razširijo, ko vežejo nase tekočino, in naj bi nam dajali občutek sitosti. Žal so poskusi pokazali, da so količinsko odločno preskromne, da bi lahko zapolnile toliko želodca, da bi povzročile občutek sitosti. Ves morebitni uspeh bi lahko pripisali kvečjemu placebo efektu.

Izbira zdravil za zdravljenje kašlja je odvisna od vrste kašlja. Pomembno je izbrati tako pravilno zdravilo kot pravilni odmerek. Antitusiki so namenjeni za pomirjanje kašlja, zato se uporabljajo za blažitev neproduktivnega kašlja brez izločka. Za otroke in nosečnice so primerna zdravila z vsebovanimi sluzmi, ki pomirijo kašelj lokalno brez farmakološko dejavnih sestavin. Antitusiki niso primerni pri produktivnem kašlju, ker zavirajo čiščenje dihalnih poti, posebno še pri kroničnem bronhitisu. Ekspektoransi naj bi olajšali izkašljevanje, zato so v pomoč pri produktivnem kašlju s čezmernim izločkom.

Praktični nasveti

Sladkorni bolniki. Pri kratkotrajnem zdravljenju kašlja je količina sladkorja v zdravilih za zdravljenje kašlja sorazmerno nepomembna. Med okužbo lahko krvni sladkor postane sicer neurejen, a dodatni sladkor iz zdravil ni glavna težava. Ne glede na to imajo sladkorni bolniki rajši zdravila brez sladkorja, prav tako pa jih imajo rajši drugi bolniki, ki želijo zmanjšati vnos sladkorja pri sebi, ali starši, ki hočejo to storiti pri svojih otrocih, zato je, na voljo mnogo takšnih zdravil. Pomembna so zaradi zagotavljanja zdravih zob.

Parne inhalacije. Uporabne so, posebno še pri produktivnem kašlju. Nekateri klinični poskusi kažejo, da so varne in prispevajo k izkašljevanju. Para navlaži pljučne izločke in topel vlažen zrak prinaša bolnikom olajšanje. Čeprav ni dokazov, da bi dal dodatek eteričnih olj v vodo boljše klinični izid kot para sama, nekateri radi vdihavajo paro z dodatkom mentola in evkaliptovega eteričnega olja ali drugih eteričnih olj. Ta naj se dodajo v vročo (a ne vrelo) vodo v odmerku, ki ga predvideva zdravilsko navodilo.

Prejšnji dve leti se je v Sloveniji veliko govorilo o tabletkah iz **chitosana**. Te so sestavljene iz mletih hitinskih oklepov morskih živalic, predvsem rakcev in kozic. V našem telesu naj bi delovale kot neprebavljiv balast, ki naj bi vezal na sebe določen del zaužitih maščob in dajal občutek sitosti. Žal bi količine vezanih maščob tako majhne, da niso vredne omembe. Povzroča pa chitosan še eno veliko težavo – močno zaprtost, v nekaterih primerih pa so pri uživalcih ugotovili pojav avitaminoze.

Na trgu je veliko preveč čudežnih prehrabnih dodatkov, aparatov, maščob ... ki obljubljajo hitro hujšanje. Eni naj bi odstranjevali maščobe kar med gledanjem televizije. Takih sredstev se kar izogibajte. Edina čudežna formula je le:

vnesena energija < porabljen energija

Za zgled neprimernosti današnjega načina življenja bi omenil ZDA, kjer je kar šestdeset odstotkov ljudi s preveliko težo oz. je vsak četrti predebel.

Eden od vzrokov za njihovo preveliko težo je prevelik delež ogljikovih hidratov in maščob v prehrani. Vedno več tožb ljudi, ki so dobili zaradi čezmerne telesne teže visok krvni tlak in diabetes, proti proizvajalcem in ponudnikom hrane priča o tem, da se Američani vidijo le kot žrtve sistema. Pozabljajo pa na pomanjkanje telesne aktivnosti. V deželi neomejenih možnosti nihče več ne hodi peš. To je šlo že tako daleč, da vedno več cest gradijo kar brez pločnikov. Z avtom se peljejo v službo, po nakupih, na obiske, v šolo ... V času računalnikov in interneta je vedno več ljudi zaposlenih doma, v dislociranih službah. V nekaterih trgovinah se lahko med policami zapelješ kar z avtom, drugi ti nudijo storitev drive-in, tretji ti vse skupaj, kar si naročil po internetu ali telefonu, pripeljejo domov. Otroci imajo telovadbo le še na vsaki četrti šoli. Tako jim sistem že od majhnega ne da občutka za telesno gibanje, ker šolstvo v ZDA nima predpisane obvezne telesne vzgoje.

Epidemiolog dr. Alan Penman je strnil to poročilo v misel: »Ustvarili smo si okolje, ki zelo stimulira debeljenje populacije. Američani so to spet, še enkrat, izvedli bolje kot preostali svet.«

V premislek

Po analizah zdravstvene organizacije smo po prehrabnih navadah in kakovosti aktivnega življenja na našem koncu Slovenije daleč najbližje Američanom. Upam, da se bo to kdaj spremenilo.

denimo, hišni prah, živalska dlaka ali cvetni prah. Ne glede na omenjeno razlago je treba stopiti k zdravniku v vsakem primeru, ko ni izboljšanja po dveh tednih kašljanja.

Zdravnikov pogled. Astma je očitno mogoča. Bilo bi dobro vedeti, ali je imel Milan kdaj alergični nahod ali ekcem in ali ima (je imel) kdo drug v družini astmo, alergični nahod ali ekcem. Karkoli od navedenega bi okrepilo sum o astmi. Blaga astma včasih ne kaže običajnih simptomov, kot sta kratka sapa in piskanje v pljučih pri dihanju. Druga možnost je virusna okužba gornjih dihalnih poti. Kašelj je tedaj ponavadi zelo neprijeten, še posebno pesti bolnika čez noč, zato naredi vtis, kot da se pojavlja le ponoči. Treba je upoštevati, da sta lahko obe diagnozi pravilni, ker virusna okužba pogosto sproži astmatično reakcijo. Primerno je stopiti k zdravniku, ker vzrok težav ni znan. Bolnik bo morda potreboval bronhodilatator za lajšanje dihalnih težav in morebitna astma bo zahtevala bolj pretanjeno zdravljenje.

Drugi primer. Gospod okrog 25 let vpraša za nasvet zoper svoj kašelj. Mladi mož je videti prehlajen in bled v obraz. Kašlja že nekaj dni, ima tudi zamašen nos in boli ga žrelo. Nima vročine in težav z dihanjem. Kašelj je suh in dražeč. Bolnik ni vzel še nobenega zdravila in tudi sicer ne jemlje zdravil za kakšno drugo bolezen.

Farmacevtov pogled. Bolnik kaže simptome navadnega prehlada. Nobeden od nevarnih znakov ne spremlja kašlja, zato obisk zdravnika ni potreben. Ker bolnik ne jemlje zdravil, je izbor za zdravljenje pester. Priporoči se kaj za pomirjanje kašlja v obliki sirupa ali tablet ter dekongestiv zoper zamašen nos za zunanjo ali notranjo rabo. Zdravljenje s simpatomimetičnimi kapljicami za nos sme trajati le teden dni, ker ima daljše zdravljenje povračilni učinek – spet zamaši nos. Zoper boleče žrelo pridejo v poštev pastile za lizanje ali paracetamol notranje. Obstajajo tudi kombinirana zdravila za odpravo več simptomov hkrati.

Zdravnikov pogled. Farmacevtov pogled je razkošen. Treba bi bilo le še povedati, da bolnik trpi zaradi virusne okužbe, ki bi se sicer omejila sama v nekaj dneh ob pitju toplih napitkov. Če je bolnik kadilec, je zdaj zanj pravi čas, da se odreče kajenju.

Janez Špringer, mag. farm., spec.

Nagradna križanka

Od 23. II.
do 30. III.

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Po slabem začetku, ko na nekatere dogodke ne boste mogli vplivati, se bo izteklo še kar dobro, tako zdravstveno kot poklicno. V roke vam lahko pride pomemben dokument, katerega vsebine ne razglajajte. Mogoče manjši prepiri zaradi prijateljev ali denarja. Sredi meseca ugodno za začetek nove ljubezni in pospešena vitalnost. Tam, kjer je vladal nemir, se bo počasi umirjalo, proti koncu napredovanje.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Že v začetku obdobja lahko pričakujete nežnost in romantiko. Pozneje bo prevelika zaupljivost pripeljala do nesporazuma. Čeprav niste ravno za hitre spremembe, jih bo tokrat okrog vas kar nekaj, od katerih se boste tudi kaj naučili. V začetku bo čas zahteval potrpežljivost, pozneje boste gradili močne temelje. V ponedeljek vest v zvezi z nerešenim problemom. Telesno boste stabilni in zato sposobni za večje izzive.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Fizična aktivnost naj vam bo zdaj vodilo. Problem v zvezi z vašimi bližnjimi boste vzeli nase in ga poskušali rešiti, vendar plačila ne pričakujte. Tisti, ki želi, da se podredite njegovemu stilu življenja, vam ne more biti velik in iskren prijatelj. Vedno vam zmanjkuje časa, pri tem bo treba malo več reda. Proti koncu meseca boste nekaj zamudili. Obdobje, ko bodo pričakovanja prinesla rezultate. Malo več samozavesti in že boste korak pred njimi.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Pozitivni vpliv Merkurja vas bo usmeril na pravo pot. Blagi boste in popustljivi, zato boste hitro zmagovali. Ne igrajte sebe, bodite vi! Nekaj v zvezi s sočutjem: ali ga boste deležni ali ga boste nekomu izkazali. V glavnem bo vse potekalo brez težav in boste bolj ali manj zadovoljni. Ugoden čas za urejanje neke uradne ali pravne zadeve, ki je morda povezana s preteklostjo. V ljubezni ne bo sprememb.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

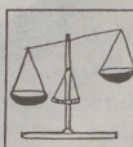
Morda boste začutili potrebo, da se za določen čas nekoliko odmaknete od javnosti, in se pozabavate sami s seboj. Kako bo okolica ocenjevala vaše odločitve, naj vas ne zanima. V ljubezni nevarno, ker vas bo vlekel v čustveno pustolovščino in se lahko marsikaj zgodi. Možna povečana utrujenost in prehlad. Sredi meseca tudi povečana nervoza, zato bodo možne kakšne nekontrolirane reakcije in kakšen prepri.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Več boste dajali drugim kot jemali zase. Istočasno boste opravljali dve deli, zato boste nenehno utrujeni. Če se ne boste lovili za vsako besedo, boste s partnerjem še kar dobro shajali. Drugače pripisite krivdo za prepire sebi, saj boste vmes slabe volje, kar bo vplivalo na domače ozračje. Sicer težaven mesec, ko vam pogajanje ne bo šlo od rok, zato se jim raje izognite, da ne boste izgubljali doseženega.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Odličen mesec, ki bo prebral številna negativna in pesimistična razmišljanja. V ljubezni možen preskok ali prvi pogled. Obdobje, ko vas bodo nenavadnosti in nove stvari privlačevale kot magnet, zato se boste morda odločili za kakšno drzno potezo. Delali boste več kot po navadi, vendar z zadovoljstvom. In z željo, da idejo spravite v življenje. Kakšen pozabljen konjiček bi spet lahko postal aktualen.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Po začetnih težavah se bodo zadeve v vaše zadovoljstvo razjasnile. Vmes epizoda, ko se ne boste znali spoprijeti s problemom. Morda bodo to težave finančne narave. Na stvari, ki ne bodo ravno po vašem okusu, boste jezni, zato se izogibajte nekontroliranim reakcijam. Proti koncu meseca boste z lahkoto obračali zadeve sebi v prid in razvzvali zanimivo uganko. V daljavi se nastavlja nova ljubezen.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

V iskanju svobode in neodvisnosti – kakšne, veste samo vi – boste zanemarjali pristne in prijateljske odnose in boste zato za marsikaj prikrajšani. Kljub vsemu bo tudi nekaj družabnosti, ki bodo vplivale blagodejno. Če bo prišlo do ljubezenskega zmenka – okrog 19. v mesecu – pazite na svojo muhavost! Neka nepremišljena poteza bo povzročila spremembo. Kdo vas poskuša odriniti na stranski tir?

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Veliko boste delali in verjeli v uspeh, zato vam ne bo žal vloženih naporov. Na vaši strani bodo odnosi z javnostjo, trgovanje, potovanje in razmerje s tujci, vendar trošite energijo skrbno in se ne ukvarjajte z obrobni problemi. Povečana napetost bo povzročila manjše prepire. Okrog dvanajstega v mesecu ovire in zapleti, nato nekoliko neučinkovitosti, vendar brez vidnih posledic. Dobro boste prodali svojo hudomušnost.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Veliko družbe in ljubezni vas čaka v marcu, ki se bo končal z romantiko. Vendar to ne pomeni, da boste mesec preživeli brez zapletov. Z malo več ekscentričnosti in s svojo filozofijo si boste nakopali nekaj nasprotnikov, ki pa ne bodo nevarni. Obdobje ni primerno za tvegane posege. Velikih uspehov ne bo pa tudi padcev ni pričakovati. Energije bo kar precej in nekdo drug bi aprila rekel, vi seveda že ne, da je bil minuli mesec čudovit.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Optimizem vas bo naredil privlačnega in bo povečal zanimanje nasprotnega spola. Priložnosti bo kar precej, saj vas bodo prijatelji vabili v takšno družbo. Dinamičen mesec bo tudi nepredvidljiv. Nevarni situaciji boste ušli skozi šivankino uho. V začetku nesporazum, devetnajstega nečakanost. Priložnost, da dobro izkoristite intuicijo, ko boste odločali o pomembni zadevi. Prepustite se sanjarjenju, zdaj je vaš čas za to.

	ŠTEFAN HAJDOVIJAK	PODOLGO- VATO OBLIKOVAN KRUH	PUJS, PRAŠČ	LAZ, KRČEVINA	DRAGOCEN TROPSKI LES	GLAVNO MESTO FILIPINOV
	HRVAŠKA TENISAČICA (KAROLINA)					
	HUPA, TROBLJA					
	NIVO					
	CEO- METRIJSKO TELO					
PEN	OKUSNA MORSKA RIBA	VELIKA ZVEZDA SRBSKE NARODNE GLASBE	TUJA IN NAŠA ČRKA	KRIVNA ČRPAKA 13. ČRKA HEBREJSKE ABECED	PUJAČA STARH SLOVANOV ABRAHAMOV SIN	
GLAVNO MESTO AM. ZVEZNE DRŽAVE WASHINGTON				VRSTA VRBE VZDEVEK LADJARJA ONASSISA		
POTRDILO O PREVZEMU STVARI				GERMANSKI BOGOVI		ANTON NANUT
ALENKA PINTERJČ			OPNA	BOJAN TRAVEN		
24 UR			GLAVNO MESTO KENJE			
TERME PRI PADOV						
PEN	GL. MESTO SAVDSKE ARABJE KOLODNA RAZTOPINA			PAPEŽEVA DRŽAVA ZARDOEK, ZASNOVA CVETA		
DEPARTMA V FRANCIJI	G					OKRASNA ROŽA, VETRNICA
OSNOVNA MERA						
MADŽARSKI PLESNI PEDAGO (RUDOLF VOM)						
PEN	MADŽARSKO MESTO V BAKONJ- SKEM GOZDU	PEVEC BARANJA ZEMLEVID S STATIST. PODATKI				
ANTON KOROŠEC			OBČUTLJIVA PLAST NA FILMU REKA NA BAVARSKEM			
NAŠ PIANIST IN SKLADATELJ						
OŽINA NA MALAKI				ITALIJANSKI PEVEC TEKOČNA V MOŽGANIH		
KRUTA LOVKA IZ GRŠKE MITOLOGIE				IGRALKA GARDNER STRAN PRED ODPRTIM PROSTOROM		
PEN	PAS PRI KIMČU			EDNIKA DRUGO NAJVEČJE MESTO V SIRIJ		
	OTOK V ALEUTIH					NEKDANJI ŠAHOVSKI ŠAMPION (MILAN)
SREBRO		PROZOREN POLDRAG KAMEN SUMERSKI BOG NEBA				
PAŠNA RASTLINA				CIRKUSKO PRIZORIŠČE JUŽNO- AMERIŠKI INDIJANEC		
NEKDANUR RTV VODITELJ (ČRT)				KLJUC, POZIV PODZEMLJE, SPOOKIJ SVET		
VELIKA SLADKO- VODNA RIBA			ŠVIČARSKA SMUČARICA (SONJA)		SIRON JENKO GLAS GLEDE NA DOLŽ. TONA	
					MESTO V SEVERNI ITALIJI	TURŠKI VIOLINIST (LUCCO)
					TROPSKA MRZLICA	
					DVOČLENIK	M
					ROPARSKA PTICA	
					NOGOMETNI VRATAR HANDA- NOVIC	

Nagrade za izžrebane reševalce

1. nagrada: knjiga Lahko jem, mag. Branislava Belović, 2. nagrada knjiga Boug žegnaj, Branko Časar in 3.-7. nagrada je praktična.

Pravilne rešitve osenčenih polj napišite in pošljite na dopisnicah na uredništvo Vestnika, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, do petka, 3. marca 2006.

Rešitev: _____
Ime in priimek: _____
Naslov: _____

Rešitev iz Vestnika št. 6: Francek Mukič, Marjana Sekič, Porabja

1. nagrada KNJIGA LAHKO JEM, mag. Branislava Belović: Franc Horvat, Grad 194, 9264 Grad

2. nagrada KNJIGA BOUG ŽEGNAJ, Branko Časar: Silvija Žohar, Motvarjevci 31 a, 9207 Prosenjakovci

3.-7. nagrada roman Minette Walters, Lednica Petra Puhan, Ivanci 37, 9222 Bogojina Alojzija Huber, G. Slaveči 82, 9263 Kuzma

Vlasta Skribinšek, Podgora 23, 2394 Kotlje

Danica Makoter, Kidričeva 75, 9240 Ljutomer

Zinka Kocbek, Videm 33, 9244 Sv. Jurij ob Ščavnici

V mesecu decembru smo se učenci 7. b-razreda OŠ Razkrižje pod vodstvom učitelja Saše Fišingerja odpravili na Hočko Pohorje v šolo v naravi. S sabo smo povabili tudi tri učenke z Gornjega Senika na Madžarskem. To so bile Barbara, Martina ter Sabina. Nastanili smo se v domu Planinka. Poleg nas so bili tam tudi učenci OŠ Milana Šuštaršiča iz Ljubljane. Vsi smo se med sabo zelo dobro razumeli.

Šola v naravi na Pohorju

Rada bi vam podrobneje predstavila, kako je potekal naš dan. Vsak dan so nas budili ob sedmi uri. Pol ure je bilo namenjene za umivanje in urejanje sob, potem so morali dežurni učenci odhiteti, da so pripravili vse potrebno za zajtrk. K zajtrku nas je potem poklical zvonec. V sredo smo imeli za zajtrk čokolešnik, ki nam je vsem zelo teknil. Hitro smo pojedli in se odšli pripravljat za smučanje. Takoj prvi dan so nas razvrstili v pet skupin glede na naše znanje smučanja. Smučali smo na Arehu in Belviju, kjer so bile proge zelo dobro pripravljene in tudi vreme nam je bilo

naklonjeno, saj smo imeli sonce ves teden. Vožnja s sedežnico je bila pravo doživetje. V smuki smo zelo uživali, se naučili nekaj novih zavojev in na koncu bili že pravi smučarski strokovnjaki. Vsak dan smo na smučišču tudi pomalicali in se ogreli s toplim napitkom. S smučanjem smo končali zgodaj popoldne in se z avtobusom zapeljali nazaj do doma, kjer nas je že čakalo slastno in obilno kosilo. Na naših krožnikih nikoli ni ostalo čisto nič. Sledil je popoldanski počitek, nato pa spet dejavnosti po skupinah. Ena skupina je na primer tekla na smučeh, druga pa se je odpravila do

Nastja, Barbara, Martina in Sabina na snegu

zaledenelega slapa ali se lotila drugih naravoslovnih vsebin. Naslednjič pa smo se zopet zamenjali. Po večerji so bile na vrsti prostočasne aktivnosti, ki smo jih organizirali in izpeljali sami. Tako je bila en večer na sporedu tudi modna revija, na kateri smo se učenci spremenili v čisto prave manekene in manekenke. V postelji smo morali biti ob desetih zvečer, še prej pa smo se prhali in pripravljali na spanje. Vsi smo takoj zaspali, saj je bil

za nami zelo aktiven dan. No, včasih smo tudi malce razgrajali in počenjali vse tisto, kar se za naša leta spodobi. Teden je hitro minil, za marsikoga prehitro, in napočil je čas slovesa. V tem kratkem času se je zgodilo veliko poučnega in zabavnega, spletla so se nova prijateljstva in se rodile tudi kakšne ljubezni! Doma so nas vsi že nestrpno pričakovali. Želim si, da bi se še kdaj lahko srečali z Barbaro, Martino in Sabino, ki živijo v Porabju. Rada

bi pohvalila vse učitelje in seveda tudi kuharje iz doma Planinka.
Monika Fortner,
7. b, OŠ Razkrižje

Vaše pesmi

Tebi

Tebe ni bilo,
a poslal si mi veter,
ki mi je kodral lase.
Tebe ni bilo,
a poslal si mi sonce,
ki mi je grelo telo.
Poslal si mi ptice,
ki so mi prepevale
kot biserni glasovi.
Oči so ljubkovale
kot metulji vztrepetale,
se s teboj igrale.
Tebe ni bilo!

Suzana

Jabolko sprave

Na, vzemi tole jabolko
in zagrizi v njo,
mogoče potem boljše bo,
ko trezno razmisliš boš tako.
Jabolko sprave za te,
mir in sožitje za me,
ko končajo konflikti se,
vlada le ljubezen še.
Zato zagrizi v njo,
njeno sočno sredico,
ker le rešila bova tako
najino skupno zvezo.

Sonja

Vaša čustva

Zjutraj se zbudim srečna zaradi tebe, ker te ljubim in ker me ljubiš tudi ti. Jutra, kot je bilo današnje, pa so nekaj posebnega. Ko zaspan se preteguješ in me stisneš v objem. Ko se utrujen z zaspanimi očmi zazreš vame, se nasmehneš in me poljubiš. Ko svoje toplo mehko telo priviješ k meni. To so tiste drobne stvari, ki mi polepsajo trenutke, in so spomini, ki me vežejo s tabo, ko te ni. Tako sladki so. Ampak jutro prehitro mine in ti ne veš, kako dolg je dan do tvojega ponovnega objema. Toda srečna sem. Hrepenim po tebi, po tvoji bližini, po tvojem glasu in odločnosti. Vse ostaja svetlo zaradi tebe. Spet bo sijalo sonce, vedno bo sijalo sonce, dokler boš ti tu. Obljubi, da boš vedno tu. Kjerkoli sem, se zazrem v nebo in vem, da ti nekje zreš v isto nebo in sva povezana. Povsod je misel nate, povsod je samo ena pot, ki me vodi do tebe, vsepovsod je tvoj glas, tvoj smeh, tvoj pogled ... Povsod si ti, mišek, moja ljubezen.

Sonček

Dobra repa, boljša repa, najboljša – Bujta repa!

Minulo sredo se je zgodila tradicionalna Bujta repa! Prireditev, ki jo že vrsto let uspešno organizira Klub prekmurskih študentov, je tudi tokrat potekala v ljubljanski Festivalni dvorani. V bližnji preteklosti so se lokacije menjavale. Od študentske menze v Rožni dolini, od koder se je po prenovi morala preseliti, Litostroja, kjer je bilo nekaj najbolj

Tradicionalna Bujta repa

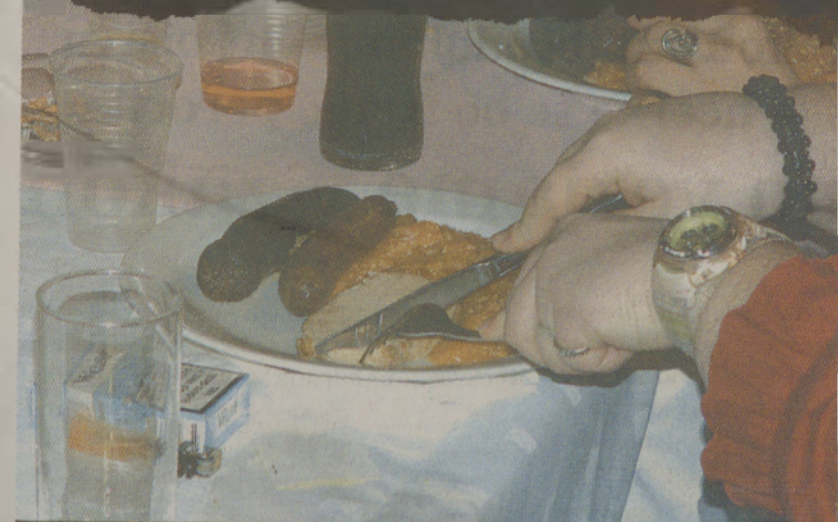
divjih, pa potem Gospodarskega razstavišča in zdaj že nekaj let v Festivalni dvorani.

Mirna večerja – kaj drugega kot bujta repa na krožniku s krvavico in svinjsko pečenko – potem pa nori »žur« do jutranjih ur. Brez domačih glasbenikov seveda tudi tokrat ni šlo. DJ Berti, Boardwalk casino in Moira ter Mlada Beltinška banda so zaigrali že med večerjo in z zabavo seveda nadaljevali še tja do 22.30, ko je na oder stopil Vlado Kreslin s svojimi Malimi bogovi. Tudi on je skorajda nepogrešljiv del vsake Bujte repe. Mnóžica, ki je napolnila dvorano, pa nikakor ni bila samo prekmurska. Pravzaprav je bila kar pisana, saj se za Bujto repo ve, da je dober, če ne celo najboljši študentski »žur«, ki se zgodi v Ljubljani enkrat letno. Zastopana je bila, rečemo lahko, vsa Slovenije, res pa je, da so prevladovali Prekmurci, kot se seveda spodobi. Nekaj utrinkov smo zabeležili tudi mi. Malo hrane pa glasbe in seveda tudi pijače. O, te se je pa menda popilo! Ve se, zakaj starejši jočejo za študentskimi časi!

Pomurec leta 2005, dolgoletni Prekmurec na sezonskem delu v Ljubljani in kot tak nepogrešljiv del Bujte repe – menda jo skuha tudi sam!

B. R.

Razgreta množica »bujtorepašev« – kje le so držali kozarce.

Za ujete v Iraku

Francoska igralka Juliette Binoche, zvezda filmov Angleški pacient (pred leti dobil nekaj oskarjev) in Čokolada, je 7. februarja sodelovala v Parizu na protestnem zborovanju, ki ga je organiziralo združenje Reporterji brez meja, na katerem so zahtevali osvoboditev novinarjev, ki trenutno sedijo v iraških zaporih ali kakšnih vlažnih kletih. Protest je vsekakor upravičen, saj so bili samo letos, do sredine februarja, ugrabljeni trije novinarji. Lepo se je postavila pred Eifflovim stolpom, kot je razvidno s fotografije. Kaj ko bi jo povabili v Ljubljano, da bi malo protestirala še za Darfur.

Dekle meseca

Kaj (kdaj) pa naša Melanija?

Predstojnik reške Klinike za otroške bolezni Vladimir Ahel se je v imenu klinike in Združenja hrvaških zdravnikov zahvalil zakonskemu paru Ecclestone za donacijo. Prvi mož dirk formule 1 in njegova soproga Slavica, rojena Rečanka, sta zadnjih šest let darovala tej otroki bolnišnici na Kantridi poldrugi milijon evrov. Na priložnostni slovesnosti znanega moža ni bilo, Slavica pa je dejala, da je nekaj morala storiti za mesto, v katerem je preživela prvih petindvajset let svojega življenja. Tudi Slovenci imamo svojo »Slavico«. Spomnimo se ameriškega podjetnika in milijarderja Donalda Trumpa, ki bo letos star šestdeset let. Fant si je predlani za soprogo izbral čistokrvno Slovenko, doma iz Sevnice. Zaenkrat vesti ne govorijo, da bi v njunem zakonu kaj skripalo. Torej bi njegova ljubeča soproga Melanija lahko malo pritisnila na možeka, da bi odprl mošnjiček in kakšni bolnici v Sloveniji daroval kakšen milijonček zelenih.

Ameriška filmska igralka Glenn Close: po dveh zakonskih brodolomih in rojstvu nezakonske hčerke se bo tretjič poročila Vseeno verjame v zakon

Hollywoodska zvezdnica Glenn Close, ki ji je pot med zvezde omogočila vloga nevarne ljubimke v filmu Usodna privlačnost, se je ta mesec poročila še v tretje. Izbrancem je 58-letni biotehnoški mogotec, ustanovitelj znane ameriške biotehnoške kompanije IDEXX Laboratories, ki letno ustvari 600 milijonov dolarjev čistega dobička. Na poroki je bila tudi 17-letna hčerka Annie Maude iz prvega zakona.

Tako prvi zakon, s kitaristom Cabotom Wadeom, kot drugi, s poslovnem Jamesom Marlasom, je trajal tri leta in bi se oba mirno lahko končala že prej, saj pravega razumevanja ni bilo. Razočarana se je leta 1995 zaljubila v Stevea Beersoma, odrskega delavca, ki je pripravljaval kulise za gledališko predstavo Bulvar somraka, kjer je igrala glavno vlogo. Ljubezen z mizarjem je trajala kar štiri leta, potem pa je zvezo prekinila in ljubimca »zamenjala« z visoko izobraženim - diplomiranim - Davidom Shawom, s katerim se je spoznala leta 2000 na neki zabavi. Zdaj živita v apartmaju, ki sta ga že pred poroko kupila za šest milijonov dolarjev.

Glenn se rada pošali: »Vseeno se precej razlikujem od igralk mojega kova. Bila sem večkrat nominirana za oskarja, kot sem stopila pred matičarja. Za večino igralk velja ravno obratno.«

Ruby Grace je stara 21 let, visoka 173 cm in teža 55 kilogramov, doma je iz Arkansasa v ZDA. Rada bi postala igralka ali vsej manekinka. Sanjari o visokem mišičastem fantu, ki na žaru peče kotlete in ima smisel za humor. Na živce ji gredo podli ljudje in lažnivci. Njeno življenjsko vodilo: Imej smeje na tvojem, vendar imen pripravljaj tudi plan B. V naši pokrajini bi se že našel kakšen mišičnjak, ki bi pekli kotlete. Ali mislite, se mu splača podati tja?

Najprej otroci,

potem kariera

Mehiška igralka Leticia Calderon (37), ki se je proslavila v vlogi Esmeralde v istoimenski tv-nadaljevanki, se je umaknila z malih ekranov. Povsem se je posvetila svojim sinovoma: enoletnemu Carlu, ki ga ima s soprogo, odvetnikom Juanom Colladom (40), in dveletnemu Lucianu iz prvega zakona. Lucian se je rodil z razvojno motnjo, tako da ima skrbna mamica zdaj kar precej dela. Oba sinova imata rojstni dan v februarju (17. in 21.), zato je pripravila skupno slavo. »Igralstvo lahko počaka, sinova pa ne! Dvajset let sem darovala karieri, zdaj pa ne želim, da bi izpustila veselje ob odraščanju, prvih korakih in smehu mojih otrok,« pravi Leticia, ki je poslednjo vlogo odigrala v telenoveli Resnična ljubezen, ko je že noseča z Lucianom.

Čenče ali kaj več!?

Čeprav je Madonna (47) zanimala vse govorice, ki se v zadnjem času močno širijo, vseeno v njenem zakonu nekaj škripa. Očitno je idila z britanskim filmskim režiserjem in poslovnem Guym Ritchiejem (37) pri koncu. Že nekaj časa ne živita skupaj, poleg tega so britanski tabloidi

objavili, in to s fotografijami tudi dokazali, da se Madonna vse pogosteje pojavlja v družbi 28-letnega producenta Stuarta Pricea, s katerim je sodelovala pri snemanju zadnjega CD-ja. Njeni predstavniki za stike z javnostjo govorijo eno in prikazujejo njen zakon kot trden, njo pa se da videti, kako prihaja in odhaja iz Stuartovega apartmaja. Tudi izjava o svojem soprogu, ki jo je nedavno dala za nek britanski časopis, je pomenljiva: »Guy se je pokazal povsem drugačen, kot se je predstavljal pred poroko.«

Njen način življenja in sploh obnašanje v zadnjem času sta vse bolj čudna, zato je javnost prepričana, da bo za ločitev, seveda, če bo do nje prišlo, kriva ona.

Tudi ob prihodu na losangeleško letališče je Madonna zanimala govorice, da je njen zakon pred razpadom, fotografiji pa so zabeležili nekaj drugega – Madonna ne nosi več poročnega prstanca!

Sheryl Crow in Lance Armstrong

Poroke ne bo

Velika ljubezen in do nedavnega skoraj idealen par slavnih: ona rock zvezda, on sedemkrat zmagovalac kolesarske dirke Tour de France, ki je pred tem čudežno premagal raka na testisih, o čemer je Pen takrat obširno poročal.

»Dolgo sva razmišljala in na koncu sva vseeno sprejela težko odločitev, da se razideva. Še naprej bova gojila prijateljstvo in spoštovanje do drugega, javnost pa prosiva, da v teh težkih trenutkih spoštuje najino zasebnost.« To je bila skupna izjava pevke Sheryl Crow (43) in kolesarja Lancea Armstronga, ki sta jo objavila ob koncu dveletne ljubezenske zveze, ki je bila že celo kronana z uradno zaroko, poroka pa je bila tik pred zdajci. Vest je presenetila tudi poznavalce, saj se je še pred dobrimi tremi meseci Sheryl pojavila na straneh ameriške revije v razkošni poročni obleki in ob tej priložnosti povedala, da bo poroka v začetku pomladi. Takrat je tudi oznanila, da bo poroka na njunem ranču v Austinu v Teksasu in da nameravata kmalu imeti

otroka. Zaradi tega pa so se verjetno začele težave, saj je znano, da Sheryl ne more zanositi in da zaradi tega že dalj časa obiskuje razne klinike.

Pred tem je bila Sheryl poročena z glasbenikom Ericom Claptonom, dolgo pa je tudi trajala njena zveza z igralcem Owenom Wilsonom. Tudi Lance je bil poročen. Iz zakona s Christin Richard ima sina in dvojčici. Čeprav je bila Sheryl z Lanceovimi otroki v dobrih odnosih, njeni prijatelji pravijo, da je verjetno zavest, da ne more imeti svojih otrok, najverjetnejši vzrok za konec njune zveze. V teh dneh se Sheryl seli z njunega ranča, o tem, kako si bosta razdelila premoženje, pa se zaenkrat ne govori.

Ali ljubi živali?

Samo v tednu dni je soproga prestolonaslednika Charlesa pokazala dva obraza. Najprej kot ljubiteljica živali, kmalu nato pa kot ljubiteljica krzna. Nedavno tega je obiskala Kraljevsko veterinarsko fakulteto v Hertfordshireu, kjer je v belem zdravniškem plašču prisostvovala pregledu živali. Odšla je tudi v hleve in vmes po-

Mali špringer - španjel Fred ne ve, da ga boža prestolonaslednikova soproga, ampak gleda jo pa nekam spoštljivo.

božala šestletnega konja Freda, ki uspešno okrevaja po operaciji tetive, ki si jo je poškodoval ob skoku čez ovire. Nekaj dni kasneje se je Lady Camilla pojavila na

dobrodelni prireditvi v Gloucestershireu s šalom iz zajčjega krzna in takoj izzvala proteste tamkajšnjega združenja za etični odnos do živali.

Franc Čontala iz Rankove Grabe

Bralci Péna se predstavljajo

Podiral je drevje, kmetoval in mlatil, zdaj plete košare, skrbi za zajce in svinje

Prav gotovo ste najprej radovedni ali pa vas vsaj malo zanima, kje je ta Rankova Graba. Tudi jaz sem prvič slišal zanjo, ko sem te dni obiskal Franca in njegovo ženo Viktorijo Čontala pri Gradu na Goričkem. Če sem

odkrit, me je zanimal predvsem Franc, za katerega sem zvedel, da se je izkazal, ko so ga pred nedavnim zaprosili za pomoč učenci in razredničarka drugega razreda OŠ Kuzma. Brez oklevanja jim je podaril košaro iz šibja, ki jo je sam spletel. Učencem pa je bila ta košara osnova za postavitev neobičajne in zanimive novoletne jelke, o čemer smo v Vestniku na kratko že poročali. Franc in Viktorija sta izrezala ta prispevek iz našega tednika in ga s ponosom pokazala tudi meni.

Rusi so vedeli, kje je Rankova Graba

Rankova Graba je torej eden od zaselkov Grada ali nekoč Gornje Lendave. Moja soga-vornika nista ravno povsem prepričana, zakaj takšno ime, sklepata pa, da je dobil ime po nekem Ranku, ki je nekoč živel v tem predelu vasi.

»Slišal sem, da so imeli Rusi, ki so prišli med drugo svetovno vojno v naše kraje, s seboj mape, na katerih je bila vidno označena tudi Rankova Graba. Mi pa smo mislili, da niti bog ne more vedeti za nas,« je dejal Franc, ki je bil takrat, ko se je to zgodilo, star petnajst let.

Jaz pa pojdem na Gorenjsko ...

Danes ima Franc torej šestinsedemdeset let. Še bolje in največkrat pa se spominja časov, ko je hodil na Gorenjsko podirati in pospravljat drevje iz gozdov na območju Pokljuke, Belce in Jesenic.

»Ko sem leta 1953 prišel od vojakov, ni bilo možnosti, da bi se kje zaposlil, zato sem se skoraj brez oklevanja pridružil tistim iz naših krajev, ki so odhajali delat v gozdove na

To je moja žena Viktorija. Skupaj sva doživela veliko težkih in lepih trenutkov. Še vedno peče zelo dober domači kruh.

Gorenjsko. To je bila sezonska zaposlitev od spomladi do pozne jeseni, dokler se je pač dalo delati. V skupini nas je bilo od sedem do dvanajst. Nekatera drevesa so bila tako debela, da smo morali vleči žago dva po dva z vsake strani. Delo je bilo res naporno, zaslužek pa je bil odvisen od našega učinka. Ker smo bili v glavnem vsi mladi in močni, poleg tega pa še navajeni na trdo delo, se nam je splačalo. Jaz sem si tako služil kruh devet let in verjetno bi tako ostalo še naprej, če se

Na jesen življenja je pletenje košar moje najljubše opravilo. Tu se sprostim ter pozabim na vse skrbi in težave.

mehanizirali kmetijo. Med drugim smo kupili tudi mlatilnico, s katero sem med žetvijo in še nekaj časa po njej hodil mlatit (rž, pšenico, ječmen in oves) od hiše do hiše, kamor so me pač povabili. Tudi to ni bilo lahko delo, vendar si se lahko počutil nekaj več, če si imel v tistih časih mlatilnico. Kupili smo tudi traktor, za katerega sem naredil izpit, za volan avtomobila pa še nisem sedel in po vsej verjetnosti tudi ne bom, saj sem že v letih pa tudi ne mika me.

Poročila sva se leta 1961 pred pustom. Čeprav je bilo do gradu, kjer je bil matični urad, in tudi do domače cerkve precej daleč, smo šli v eno in drugo mesto peš po blatni cesti. Ampak to takrat ni bil noben napor. V mislih sva imela lepe trenutke, ki so naju čakali.

Vid in Gaja na pénu

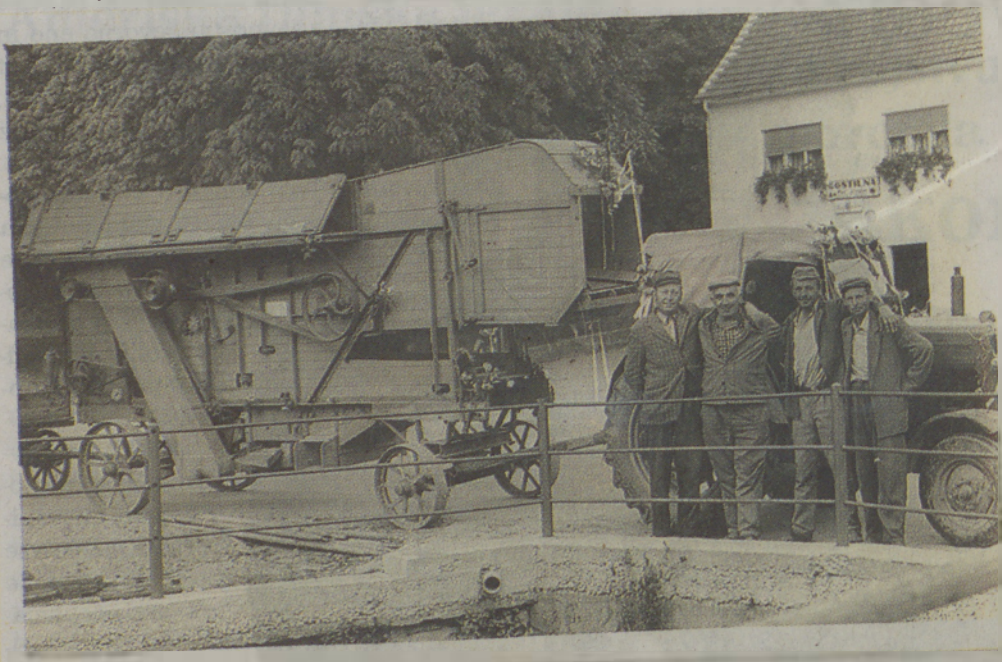

Šestletni Vid in njegova dve leti mlajša sestra Gaja Zadravec iz Beltincev sta se pred dnevi sankala in se učila drsati na rokavu Bobri na Dolnji Bistrici, kjer se je naredila dovolj debela ledena skorja. Z veseljem pa sta se povzpela tudi na tale pen, ki je vsekakor nekaj posebnega. Vid se je ob tem spomnil tudi pesmice, ki jo je sam spesnil pred dvema letoma, gre pa takole:

Hrast, hrast, dober vrast, / pridi k nam pomlad, / hrast, hrast, dobro jutro, dober večer, / pridi k nam pomlad!

FOTO

JOG

Delo mlatilničarja (jaz sem prvi z leve) ni bilo lahko, vendar mi je dajalo občutek, da sem nekaj dosegel, da sem napredoval med kmetovalci v okolici.

ne bi leta 1961 poročil z Viktorijo, dekletom, za katero si ne bi mislil, da bo postala moja žena. Ko sem namreč jaz že odrasel in končal osnovno šolo, je bila ona bila še otrok, saj je devet let mlajša od mene. Živela pa je nedaleč v stran od naše domačije, tako da sem jo seveda poznal.

Franc doma, na sezonsko delo pa žena

Po poroki sva se dogovorila, da jaz ostanem doma, na sezonsko delo pa bo hodila ona, in sicer v Avstrijo okopavat sladkorno peso in opravljat druga pomožna dela v kmetijstvu, ker se je bolje zaslužilo kot pri nas. Včasih je bila zdoma tudi po mesec dni. Treba je bilo namreč priskrbeti denar za popravilo naše hiše, ki je bila že v slabem stanju. Ker sva si zaupala, to ni bil noben problem. Ob strani so nama stali tudi moji starši. Mama je obljubila ženi, da bo dobro skrbela za najine tri otroke. Tako je tudi bilo. Čez čas smo si finančno tako opomogli, da smo lahko postorili pri hiši, kar je bilo potrebno, poleg tega pa tudi nekoliko

Grablje, vile, košare ...

Kot je bila navada na večini kmetij pri nas, je moral gospodar pozimi popraviti ali izdelati kmetijsko orodje in razne pripomočke. Tako sem tudi jaz sam izdeloval lesene grablje in vile ter pletel košare iz vrbovih šib. Pletenje je še vedno moje priljubljeno opravilo. Imam priložnostno delavnico v kurilnici, tako da mi ni mrzlo. Z delom se mi nikamor ne mudi, saj nimam namena, da bi košare prodal. Redim tudi zajce, imam jih okrog dvajset, in pred letom dni sem moral prevzeti tudi skrb za svinje, ker ima žena težave z nogo. Če je možno, poskrbim tudi za domačega psa, tako da prehitim ženo in si pridobim njegovo večjo naklonjenost.

Kaj še pričakujem od življenja? Nimam nobene posebne želje, razen trdnejšega zdravja. Sreča pa mi je že bila naklonjena s tem, da sem dobil dobro ženo, da imava skupaj dobre otroke in da lahko na jesen življenja delam predvsem tisto, kar me veseli.

FOTO

Jožef G. Bistriški